

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الحق
علیه
صلاوة
وسلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

وَاللَّهُ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

۱۵ روز شاد آسمانی

سید حسینی میرشفیعی
با استفاده از استاد فرزاد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ماه ولايت: قربان غدیر مباحله 15 روز شاد آسماني

نویسنده:

حبیب الله فرحزاد

ناشر چاپی:

طوبای محبت

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	ماه ولایت: قربان غدیر میاهله ۱۵ روز شاد آسمانی
۸	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۱	فهرست مطالب
۱۵	مقدمه
۱۹	سد الأبواب
۱۹	اشاره
۲۰	نکات حدیث سد الأبواب
۲۲	سایر مناسبت‌های نهم ذی الحجه
۲۲	روز عرفه
۲۳	ابلاغ آیات برائت در عید قربان
۲۷	حدیث ثقلین
۲۷	اشاره
۲۸	نکات حدیث ثقلین
۳۱	عید قربان
۳۱	اشاره
۳۱	تجلی نور خداوند بر حضرت موسی (علیه السلام)
۳۲	حضرت موسی (علیه السلام) و دریافت لوح‌های تورات
۳۵	سپردن امامت‌ها به حضرت علی (علیه السلام)
۳۹	إعلان عمومی لقب امیرالمؤمنین برای علی (علیه السلام)
۳۹	اشاره
۴۱	افشای صحیفه ملعونه
۴۳	بخشش فدک

۴۳	..... اشاره
۴۵	..... مناسبت دیگر ۱۴ ذی الحجه
۴۵	..... شق القمر
۴۷	..... ولادت امام هادی (علیه السلام)
۴۷	..... اشاره
۴۷	..... اینک، چند فراز اعتقادی از زیارت جامعه
۵۱	..... نازل شدن آیه محبت
۵۱	..... اشاره
۵۲	..... نکات آیه محبت
۵۵	..... نازل شد آیه تبلیغ
۵۵	..... اشاره
۵۷	..... شأن نزول
۵۸	..... زوال دولت ننگین بنی امیه
۵۹	..... حماسه جاوید غدیر
۵۹	..... اشاره
۶۰	..... نکات روایت غدیر
۶۳	..... غدیر و اکمال دین
۶۳	..... اشاره
۶۶	..... بیعت گرفتن از مردم برای استمرار امامت از غدیر تا ظهور
۶۹	..... حدیث منزلت
۶۹	..... اشاره
۷۱	..... آداب مهم روز عید غدیر خم
۷۵	..... آمدن عذاب الهی بر منکر غدیر
۷۹	..... عید ادیان آسمانی
۷۹	..... اشاره
۸۱	..... آغاز حکومت ظاهری امیرالمومنین (علیه السلام)

- ۸۱ ..... نجات کشتی نوح (علیه السلام) و توجه به حدیث سفینه
- ۸۲ ..... ازدواج نور با نور
- ۸۳ ..... میلاد امام موسی بن جعفر (علیه السلام)
- ۸۵ ..... نازل شدن آیه اولی الامر
- ۸۵ ..... اشاره
- ۸۶ ..... نکات آیه اولوالامر:
- ۸۹ ..... واقعه هرشی و توطئه ترور پیامبر (صلی الله علیه و آله)
- ۹۱ ..... نازل شدن آیه ولایت
- ۹۵ ..... نازل شدن آیه مباحله
- ۹۹ ..... حدیث کساء
- ۱۰۱ ..... نازل شدن آیه تطهیر
- ۱۰۳ ..... نازل شدن سوره «هل أتى»
- ۱۰۷ ..... پرسشنامه
- ۱۱۱ ..... درباره مرکز

مشخصات کتاب

سرشناسه: میرشفیعی، سیدصادق، 1339 -

عنوان و نام پدیدآور: ماه ولایت: قربان غدیر مباحله 15 روز شاد آسمانی / سیدصادق میرشفیعی؛ بامقدمه حبیب الله فرحزاد.

مشخصات نشر: قم: طوبای محبت، 1397.

مشخصات ظاهری: 102ص.: مصور، جدول.؛ 11×20/5 س م.

شابک: 50000 ریال 4-155-366-600-978

یادداشت: بالای عنوان: معرفی مناسب های ایام غدیریه 10 تا 25 ذی الحجه

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، 23 قبل از هجرت - 40ق -- اثبات خلافت

موضوع: *Proof of caliphate -- Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661

موضوع: غدیر خم

موضوع: Ghadir

موضوع: غدیر خم -- احادیث

موضوع: Ghadir -- Hadiths

شناسه افزوده: فرحزاد، حبیب الله، 1341 -، مقدمه نویس

رده بندی کنگره: 5/223/BP223/9م 1397

رده بندی دیویی: 297/452

شماره کتابشناسی ملی: 5603124

اطلاعات رکورد کتابشناسی: رکورد کامل

بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم صل على محمد وآل محمد وعجل فرجهم والعن عدوهم اجمعين

10 تا 20 ذى الحجه

معرفى مناسبت هاى ايام غديره

15 روز شاد آسمانى

سيدصادق ميرشفيعى

با مقدمه استاد حبيب الله فرحزاد

ص: 2

فهرست مطالب

مقدمه 7

سد الابواب 11

نکات حديث سد الأبواب 12

ساير مناسبتهاى نهم ذى الحجه 14

روز عرفه 14

ابلاغ آيات براءت در عيد قربان 15

حديث ثقلين 19

نکات حديث ثقلين 20

عيد قربان 23

تجلى نور خداوند بر حضرت موسى (عليه السلام) ...23

حضرت موسى (عليه السلام) و دريافت لوح هاى تورات 24

سپردن امانتها به حضرت على (عليه السلام) 27

ص: 3

إعلان عمومی لقب امیرالمؤمنین برای علی (علیه السلام) 31

افشای صحیفه ملعونه 33

بخشش فدک 35

مناسبت دیگر 14 ذی الحجّه ... 37

شق القمر 37

ولادت امام هادی (علیه السلام) 39

اینک، چند فراز اعتقادی از زیارت جامعه 39

نازل شدن آیه محبت ... 43

نکات آیه محبت 44

نازل شدن آیه تبلیغ 47

شان نزول 49

زوال دولت ننگین بنی امیه 50

حماسه جاوید غدیر 51

نکات روایت غدیر 52

غدیر و اکمال دین 55

بیعت گرفتن از مردم برای استمرار امامت از غدیر تا ظهور 58

حدیث منزلت 61

آداب مهم روز عید غدیر خم 63

آمدن عذاب الهی بر منکر غدیر 67

عید ادیان آسمانی 71

آغاز حکومت ظاهری امیرالمومنین (علیه السلام) 73

نجات کشتی نوح (علیه السلام) و توجه به حدیث سفینه 73

ازدواج نور با نور 74

میلاد امام موسی بن جعفر (علیه السلام) 75

نازل شدن آیه اولی الامر 77

نکات آیه اولوالامر 78

واقعه هرشی و توطئه ترور پیامبر (صلی الله علیه و آله) 81

نازل شدن آیه ولایت ... 83

نازل شدن آیه مباهله 87

حدیث کساء 91

نازل شدن آیه تطهیر 93

نازل شدن سوره «هل أتى» 95

پرسشنامه 99

ص: 5

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل تمام نعمته وكمال دينه بولايه مولانا اميرالمومنين وائمة المعصومين (عليهم السلام) و صلى الله على محمد واله الطاهرين واللعن على اعدائهم الى يوم الدين.

محضر شريف شما دوستان و همه ارادتمندان اهل بيت (عليهم السلام) عرض سلام و ارادت داريم و از شما براي بهره مندي از سفره با برکت ولايت دعوت مي كنيم سفره بابرکتی که متاعش توشه راه همه انبياء الهی بوده و عمر خویش را برسر آن صرف نموده اند چنانکه شب معراج، وقتی خاتم رسولان از آنان پرسیدند «علی ماذا بث» برای چه مبعوث شده اید؟ همه در جواب گفتند: «علی شهاده أن لا اله الا الله ورسالتک وولايه علی بن ابی طالب (علیه السلام)» بر محور توحيد الهی و رسالت شما و ولايت علی بن ابیطالب (علیه السلام)!

آری ایام سعادت فرجام غدیریه (از 10 تا 25 ذی حجه) فرصتی طلایی است برای آنان که خود را در نسیم رحمت (رحم الله من أحیا أمرنا) قرار میدهند، و لیبیک گوی ندای آسمانی پیامبر اکرم در خطبه غدیریه هستند که فرمود:

(قلیلغ الحاضر الغائب و الوالد الولد إلی یوم القیامه) حاضرین به غائبین و پدران به فرزندانشان تا قیامت پیام غدیر را برسانند!

و دست تقدیر الهی در گلستان پر طراوت ماه ذی الحجه چه زیبا گلهای ولایت را به ردیف و نظم چیده است و چه خوش منظری فراروی حق جویان فراهم ساخته! چرا که این ایام برای سرور عالمیان و پیشوای متقیان حضرت علی (علیه السلام) ایام دریافت مدال های افتخاری است که یکی پس از دیگری از طرف خدای متعال برای او آمده است!

از سد الأبواب گرفته تا حدیث ثقلین، خاتم بخشی، آیه تطهیر، آیه ولایت، آیه مباحله و سوره هل اُتی که هر یک از اینها جزء بزرگترین استدلال های شیعه در اثبات حقانیت مولی علی (علیه السلام) و اهل بیت (علیهم السلام) می باشند!

پس بیائیم هر یک به قدر توان در این 15 روز شاد آسمانی دست گروهی را گرفته و در گلشن معارف آل الله (علیهم السلام) سیر دهیم و کویر تشنه دلهایشان را به زلال ولایت سیراب سازیم و با برپایی مجالس جشن و معرفی این مناسبت ها و شرح و بیان این آیات در منابر و برگزاری شب شعرو مسابقات و براه انداختن کاروان های ولایت و اطعام در روز و شب غدیر و یا

استفاده از فرصتهای مختلف تبلیغی در فضاهای مجازی و حقیقی در دفاع از صاحبان غدیر سهیم شویم.

آری هرچه در توان دارد به یاری صاحب غدیر، بپاخیزد تا دعای سید المرسلین (صلی الله علیه و آله) شامل حال او گردد که به درگاه خداوند عرضه داشت «اللهم انصر من نصره واخذل من خذله» البته که دعای آن عزیز به درگاه خداوند مقبول و مستجاب است. این اثر به منظور معرفی مناسبت های ایام غدیریه توسط صدیق ارجمند جناب حجه الإسلام و المسلمین استاد سید صادق میرشفیعی بطور مختصر و مفید و دقیق نگاشته شده است.

امید است با مطالعه و نشر هرچه بیشتر این کتاب و آشنائی با مناسبت های ولائی زمینه و انگیزه خدمت بیشتر در آستان مقدس امیرالمؤمنین (علیه السلام) و بهره مندی از این ایام خجسته برای همه ما فراهم شود.

اللهم وفقنا لما تحب وترضى

حبيب الله فرحزاد

قم المقدسه

ص: 9

یکی از وقایعی که به صورت قطعی و متواتر توسط علماء شیعه و سنی نقل شده است (1)، ماجرای «سد الأبواب» است. مرحوم علامه مجلسی وقوع آن را در نهم ذی الحجه دانسته است.

در زمان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) وقتی که مسجد التبی ساخته شد، عده ای از اصحاب و بنی هاشم خانه های خود را به گونه ای قرار دادند که یکی از درهای آن به داخل مسجد باز می شد تا بتوانند سریع تر به مسجد وارد شوند اما گاهی افراد بدون طهارت وارد مسجد می شدند و این دور از ادب بود.

روز نهم ذی الحجه بود که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) امر فرمودند: همه اصحاب در خانه های خود را به سمت مسجد بیندند و دیوار بکشند، غیر از در خانه خودش و در خانه حضرت علی (علیه السلام) که اجازه دادند باز بماند. (سدوا هذه الأبواب الا باب علی) (2)

عباس عموی پیامبر و دیگران نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله) آمده و گفتند: ای رسول خدا، چرا علی (علیه السلام) را به مسجد وارد کرده و

ص: 11

1- مسند احمد حنبل: ج 1، ص 285.

2- مستدرک حاکم نیشابوری: ج 3، ص 135.

ما را خارج نمودید؟!

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: این کار به امر خدا بوده و باید همه تسلیم امر خدا باشید. این جبرئیل است که از طرف خدا به من امر کرده علی (علیه السلام) را در مسجد ساکن کنم و شما را خارج نمایم؛ {قال النبی (صلی الله علیه و آله): «فإنی أمرت بسد هذه الأبواب غیر باب علی... والله ما سددت شیئا ولا فتحتہ ولكن أمرت بشئ فاتبعته. (1)» پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: من از سوی خدا امر شدم به بستن این درها، غیر از در خانه علی (علیه السلام) ... به خدا قسم من (به رأی خودم) نه دری را بسته ام و نه دری را گشوده ام بلکه به کاری امر شدم و از آن پیروی کردم.

بعضی از اصحاب تقاضا کردند که حتی روزنه ای از منزلشان به سمت مسجد باز بگذارند. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) اجازه ندادند و فرمودند: خدای متعال اجازه چنین کاری را به من نداده است؟

ابن شهر آشوب این خبر را از حدود سی نفر از اصحاب نقل کرده است.

نکات حدیث سد الأبواب

1- در این ماجرا خداوند بین پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) و ذریه اش تفاوتی قائل نشده است. و آنان مانند خود پیامبر (صلی الله علیه و آله) حق دارند در هر شرایطی وارد مسجد بشوند و درب خانه آنان رو به مسجد باز باشد.

ص: 12

1- همان.

2- پیامبر اکرم فرمودند: { إن الله تعالى أمرهم بسد الأبواب واستثنى منهم رسوله و أنتم نفس رسول الله } یعنی مسلماً خدای متعال این مردم را فرمان داد تا درب های خانه هارا به سوی مسجد ببندند و از این حکم استثنا کرده رسولش را و شمار اهل بیت من نفس و جان رسول خدا هستید و این حکم برای شما نیست. (1)

3- پیامبر (صلی الله علیه و آله) در ادامه فرمودند: این ماجرا شبیهه ماجرای حضرت موسی و هارون (علیهما السلام) است که موسی (علیه السلام) مأمور شد مسجدی بسازد که هیچکس جز هارون (علیه السلام) و ذریه اش در آن بیتوته نکنند. (2)

4- خداوند به روشنی نشان داد که اهل بیت (علیهم السلام) با دیگران مقایسه نمی شوند. (لایقاش بال محمد من هذه الأمة احد) (3) یعنی احدی از این امت با خاندان پیامبر مقایسه نمی شوند. این فضیلت دلیل بر شباهت تام پیامبر (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام) است، و دلیل بر افضلیت آن حضرت نسبت به بقیه اصحاب است، و طهارت و عصمت ایشان را می رساند. (4)

5- خدای متعال خواسته تمام درها بسته شوند و تنها این در باز بماند تا پیام دهد تنها دری که به سوی خدا و دین خدا برای امت قرار داده شده در خانه اهل بیت (علیهم السلام) است (باب

ص: 13

1- بحار الأنوار: ج 39، ص 23.

2- خصال: ج 2، ص 559.

3- نهج البلاغه: خطبه 2.

4- مناقب آل ابی طالب: ج 2.

الله الذی منه یؤتی) یعنی این تنها دریست که به سوی خدا باز است و از این راه می شود به خدا و دین خدا راه یافت (1)!

سایر مناسبت‌های نهم ذی الحجه

معراج پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله)

مرحوم مجلسی در بحار نقل کرده که معراج پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) در روز نهم ذی الحجه بوده " و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند هر بار من به معراج مشرف شدم خدای متعال بیش از هر چیزی مرا به ولایت علی بن ابی طالب سفارش کرد و برای او سلام فرستاد. (2)

لازم به ذکر است امام صادق (علیه السلام) فرمودند پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بیش از 120 مرتبه به معراج مشرف شده اند و هر بار خدای متعال او را به ولایت علی بن ابی طالب (علیه السلام) و پیشوایان دیگر سفارش فرموده بیش از آن که به واجبات سفارش کند. (3)

روز عرفه

روز عرفه از اعیاد مهم مسلمانان است که به فرموده امام سجاد (علیه السلام) خداوند به این روز شرافت و کرامت و عظمت و برای بندگانش رحمت و عفو و عطا و تفضل فراوان قرار داده است. (4)

ص: 14

- 1- زیارت جامعه کبیره: مفاتیح.
- 2- بحار الأنوار: ج 95، ص 188.
- 3- بصائر الدرجات: ج 1، 97.
- 4- صحیفه سجادیه: دعای عرفه .

ابلاغ آیات براءت در عید قربان

یک سال پس از فتح مکه در ذی حجه سال نهم هجری آیات نخست سوره‌ی براءت نازل شد و مشرکین را بین دو امر مخیر کرد: با اسلام بیاورند و یا این که از مکه و مراسم حج خارج شوند!

اما این پیام توحیدی و بیانیه تطهیرشدن مکه از لوث و وجود کفار و مشرکین را چه کسی ابلاغ کند؟

برخی پیشنهاد دادند ابوبکر برای رساندن این آیات به مکه مناسب است؛ چون در جنگ‌ها هیچ مشرکی از دست او زخمی برنداشته و مشرکان مکه از او کینه‌ای ندارند!

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) ابوبکر را فراخواند و آیات اول سوره براءت را به او سپرد و فرمان داد تا به مکه برود و این آیات را برای شرکت‌کنندگان در مراسم حج قرائت کند.

اما چیزی نگذشت که جبرئیل (علیه السلام) خدمت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) رسید و عرض کرد:

یا محمد! إنه لا یؤدی عنک إلا أنت أو رجل ینک؛

ای محمد! کار (رسالتت) تورا یا خودت باید انجام

بدهی و یا کسی که از تو باشد! (یعنی مانند خودت باشد). و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «لا ینبغی لأحد أن یبلغ هذا إلا رجل من أهلی» احدی سزاوار نیست که این آیات را ابلاغ کند مگر مردی از اهل خودم (1)!

بلافاصله رسول خدا (صلی الله علیه و آله) علی (علیه السلام) را برای ابلاغ آیات براءت به سوی مکه اعزام کرد. حضرت علی (علیه السلام) به امر پیامبر (صلی الله علیه و آله) در بین راه مکه آن آیات را از ابوبکر گرفت و در موسم حج شرکت کرد و با شجاعت و صلابت در میان مشرکین ایستاد و چندین بار و در روزهای متوالی آن آیات را با صدای بلند قرائت کرد. و ابوبکر از میان راه به مدینه بازگشت (2) این جریان در روز دهم ماه ذی الحججه اتفاق افتاده است و امیرالمؤمنین (علیه السلام) در روزهای 11 و 12 و 13 ذی الحججه نیز همان آیات سوره براءت که معنایش براءت و بیزاری خدا و رسول خدا از مشرکین بود را در جمع مشرکین و کفار و همه شرکت کنندگان در مراسم حج قرائت نمودند.

حضرت علی (علیه السلام) جریان ابلاغ آیات سوره براءت را چنین نقل فرمودند: هنگامی که به مکه آمدم تا آیات سوره براءت را بر مشرکین بخوانم، هیچ کس در مکه نبود، مگر آن که

ص: 16

1- سنن ترمذی: ج 2، ص 183.

2- خصال: ج 2، ص 128.

دوست داشت مرا تکه تکه کند و هر تکه ای از بدن مرا بر سر کوهی بگذارد. حتی اگر در این راه جان و مال و خاندانش را نابود سازد! در چنین شرایط خطرناکی آیات را ابلاغ کردم)

پس از آنکه مأموریتیم را انجام دادم، همگی با تهدید پاسخ مرا دادند و زن و مرد آنان به من اظهار دشمنی و کینه توزی می کردند، اما من با پایداری پاسخ آنان را دادم(1)

نکات این حدیث

1- حضرت علی (علیه السلام) در تمام عمرش یک لحظه هم بت پرستی نکرده و مشرک نبوده بلکه موحد متولد شده است و با تمام مشرکین مخالفت و مبارزه کرده و اینک خدا و رسول خدا او را به حق انتخاب نمودند تا فریاد برائت از مشرکین را در مکه بلند کند. اما کسانی که سالهای زیادی خود مشرک و بت پرست بودند قهرا شایسته این کار نبودند!

2- وانگهی علی (علیه السلام) بحکم آیه مباحله نفس و جان پیامبر است که می تواند کار او را به عهده گرفته به انجام برساند. چنانکه برای هجرت از مکه نیز پیامبر اکرم او را به جای خود قرار داد تا به همه وعده هایش وفا کند، امانت ها را برساند و اهل و عیال حضرت را به مدینه ببرد!

3- حضرت علی (علیه السلام) بحکم آیه «فمن تبعنی فإنه منی» (هرکس از من پیروی کند از من است) چون پیرو واقعی پیامبر (صلی الله علیه و آله) است از اوست و میتواند کار آن حضرت را انجام دهد!

ص: 17

4- احمد بن حنبل نقل کرده که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «علی منی وأنا منه ولا یودی عنی إلا أنا او علی» علی از من است و من از علی هستم و کسی از جانب من نمیتوان حق را اداء کند جز خودم، یا علی (علیه السلام).⁽¹⁾

ص: 18

1- . مسند احمد: ج 4، ص 165.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مکرر در مکان ها و زمان های مختلف با بیان گوناگون، حدیث ثقلین را مطرح نمودند یکی از مهمترین آن ها در سفر حج و روز عید قربان و روز عید غدیر سال دهم هجرت یعنی سال حجه البلاغ است و بسیاری از اصحاب آن را نقل کرده اند. (1)

این حدیث شریف به اندازه ای راوی و سند دارد که به هیچ وجه قابل انکار نیست! همه مسلمین این حدیث را بطور متواتر نقل کرده اند.

از جمله پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در مسجد خیف" در ضمن خطبهای حدیث ثقلین را مطرح فرمودند. و در سرزمین منا نیز این حدیث توسط آن حضرت تکرار شده است.

در یک سند متن حدیث این گونه است:

يا أيها الناس إني تارك فيكم الثقلين، ما إن تمسكتم بهما لن تضلوا أبدا؛ كتاب الله وعترتي أهل بيتي؛ فإنهما لن يفترقا يردا على الحوض (فلا تقدموهما)

ص: 19

فتهلكوا)؛ اى مردم من از بين شما خواهى رفت و براى شما دو گوهر گران بها باقى خواهى گذاشت كه اگر به آن دو چنگ بزنيد و آنها را رها نكنيد، هرگز گمراه نخواهيد شد، يكى قرآن و ديگرى عترت من، يعنى اهل بيت من است. بدانيد كه آن دو، تا قيامت از هم جدا نخواهند شد تا در كنار حوض كوثر مرا ملاقات كنند (پس بر آنها سبقت نگيريد كه هلاك خواهيد شد (1)).

نكات حديث ثقلين

1. همانگونه كه تبعيت از قرآن واجب است، تمسك به اهل بيت (عليهم السلام) و تبعيت از آن بزرگواران واجب است.
2. شعار «حسبنا كتاب الله؛ كتاب خدا ما را بس است!»، خلاف سخن پيامبر (صلى الله عليه و آله) و سبب گمراهى مى شود، چون كه قرآن بدون اهل بيت (عليهم السلام)؛ قرآن منتهى قرآن است و اهل بيت منتهى قرآن در حقيقت اهلبيت منتهى اهل بيت است.
3. جدا شدن از اهل بيت (عليهم السلام) همان جدا شدن از قرآن و موجب ضلالت است، حتى اگر يك لحظه باشد، و تمسك به آنها موجب هدايت است.
4. تا زمانى كه قرآن ميان مردم هست، امام معصوم نيز در بين مردم هست. پس حديث ثقلين دلالت روشنى بر وجود و حضور امام زمان عج در عصر حاضر دارد.

ص: 20

5. همانگونه که قرآن از خطا و اشتباه و باطل مصون است و باید کاملاً از او تبعیت کرد، اهل بیت (علیهم السلام) هم معصوم اند و باید کاملاً از آنها تبعیت کرد.

6. حدیث تقلین دلالت بر اعلمیت و افضلیت اهل بیت (علیهم السلام) نسبت به دیگران دارد زیرا آنان عدل قرآن می باشند... و صدها نکته دیگر.

ص: 21

عید قربان از اعیاد مهم مسلمانان است در این روز حضرت ابراهیم (علیه السلام) مأمور به ذبح فرزندش حضرت اسماعیل شد او برای انجام امر خدا فرزندش را به قربانگاه برد و آماده ذبح او گردید اما هرچه کوشش کرد چاقو گلوی اسماعیل (علیه السلام) را نبرد، وحی آمد «قد صدقت الرؤیا» یعنی امتحانت را با موفقیت و سرافرازی انجام دادی؛ آنگاه

خداوند گوسفندی را برای قربانی بجای اسماعیل فرستاد و اینچنین سنت حسنه قربانی در عید قربان مقرر شد.

سالها بعد حضرت ابوطالب (علیه السلام) به شکرانه ولادت مولود کعبه (علی بن ابیطالب (علیه السلام)) در این روز تعداد زیادی گاو و گوسفند و شتر قربانی کرد و به مردم اعلان کرد که پس از طواف بیت الله برای خوردن ولیمه فرزندم علی (علیه السلام) حاضر شوید. (1)

تجلی نور خداوند بر حضرت موسی (علیه السلام)

عید قربان روزی است که حضرت موسی (علیه السلام) در آن روز

ص: 23

1- امالی طوسی: ص 709 (هلموا علی ولیمه ابنی علی...).

به درخواست قومش از خدا خواست تا براو تجلی کند « قال رب أرني إليك قال لن تراني »⁽¹⁾، یعنی پروردگارا اجازه بده ما تو را ببینیم خداوند فرمود تو هرگز مرا نخواهی دید به آن کوه نگاه کن اگر طاقت تجلی مرا داشت و باقی ماند توهم خواهی توانست . پس کوه با تجلی نور خدا از بین رفت و حضرت موسی بی هوش شد و خداوند دوباره او را بهوش آورده و حضرت موسی (علیه السلام) گفت «سبحانک تبت إلیک وأنا أول المومنین » یعنی خدایا تو پاک و منزهی و من از این درخواست عذر خواهی میکنم و به توایمان دارم.

حضرت موسی (علیه السلام) و دریافت لوح های تورات

حضرت موسی (علیه السلام) برادرش هارون را به جای خود نصب کرد و مدت سی شب به کوه طور رفت آنجا که وعده مناجات با خدا داشت پس از آن خدای متعال فرمود ده شب دیگر بمان وقتی وعده به پایان رسید یعنی روز دهم ذی الحجّه؛ خداوند تابلوهایی برایش فرستاد که در آنها تورات نوشته شده بود حضرت موسی (علیه السلام) آنها را بدست گرفته به نزد قومش آمد اما با کمال تعجب دید که امتش در غیاب او حضرت هارون را رها کرده و گوساله پرست و پیرو جادوگری به نام سامری شده اند.⁽²⁾

و چقدر این قصه شباهت دارد به بی وفایی و عهدشکنی

ص: 24

1- سوره اعراف: آیه 143.

2- سوره اعراف: آیه 142.

مردمی که پس از پیامبر خاتم (صلی الله علیه و آله) علی (علیه السلام) را تنها گذاشته و دنبال دیگران رفتند!! اتفاقاً حضرت علی (علیه السلام) وقتی شمشیر بر سرش گرفتند و از او خواستند با دیگری بیعت کند رو کرد به جانب قبر پیامبر اکرم و گفت «یا بنی ام ان القوم استضعفونی و کادوا یقتلوننی (1)» یعنی ای پسر مادرم برای برادر) این مردم مراتها گذاشته اند و نزدیک است مرا بکشند! (2)

دقیقا همان سختی که حضرت هارون (علیه السلام) در جواب حضرت موسی (علیه السلام) گفت آنگاه که از او پرسید چرا گذاشتی این ها گوساله پرست شوند!

ص: 25

1- سوره اعراف: آیه 150.

2- الامامه و السیایه: ج 1، ص 19 الی 20.

سپردن امانتها به حضرت علی (علیه السلام)

هر یک از پیامبران الهی که وفات خود را نزدیک می دیدند، به فرمان خدا امانت های الهی را به وصی خود منتقل می نمودند و آنها را تحویل حجت بعد از خود میداد. و این خود از علائم و نشانه های قطعی وصایت و خلافت کسی بود که امانت ها به او سپرده می شد. از طرف خدای متعال امر آمد: **إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَأْمُرُكَ أَنْ تَعْلِمَهُ جَمِيعَ مَا عِلْمَكَ وَتَسْتَحْفِظَهُ جَمِيعَ مَا حِظُّكَ وَاسْتَوْدِعَكَ فَإِنَّهُ الْأَمِينُ الْمُؤْتَمَنُ، يَا مُحَمَّدُ إِنَّي أَخْتَكُ مِنْ عِبَادِي نَبِيًّا وَاخْتَرْتَهُ لَكَ وَصِيًّا...** یعنی خدای متعال فرمان داده تو را که به علی (علیه السلام) بیاموزی همه آنچه را که خدا به تو آموخته است و بسپاری به او همه آنچه را خدا به تو سپرده است زیرا که او امانت دار و مورد اعتماد است. ای محمد! من از میان بندگانم تو را به عنوان پیامبرانتخاب کردم و او را برای وصایت و جانشینی تو انتخاب نمودم. (1)

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نیز بعد از مراسم حج در آخرین روزی که

ص: 27

در مکه بودند (13 یا 14 ذی الحجه) به امر خدا تمام میراث پیامبران گذشته را به امیرالمؤمنین (علیه السلام) تحویل دادند. این میراث ها بعد از امیرالمؤمنین (علیه السلام) به امام حسن (علیه السلام) و سپس به امام حسین (علیه السلام) و امامان بعد از ایشان یکی پس از دیگری منتقل شد. و اکنون نزد امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

میراث پیامبران (علیهم السلام) مواردی مانند پیراهن حضرت یوسف (علیه السلام)، عصای حضرت موسی (علیه السلام)، انگشتر حضرت سلیمان (علیه السلام)، و... است، اما از همه مهم تر علوم و اسرار و حکمت هایی بود که از طرف خدای متعال به آنان داده شده بود. همچنین اسم اعظم و آثار و دانش پیامبران گذشته و چیزهایی که از محدوده عقل و دانش ما، خارج است! پیامبر خاتم (صلی الله علیه و آله) در این ایام همه آنها را تحویل امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) دادند!

انتخاب وصی و کسی که امانت های الهی و میراث انبیاء به او سپرده می شود، یعنی تجهیز و تعیین انبیاء و اوصیاء به دست پیامبران نیست، بلکه با وحی و اراده و الهی و انتصاب خداوند است. بدین وسیله ادامه راه برای مردم روشن می شود و پیشوای بعدی خود را می شناسند. هر جای قرآن سخن از امام و خلیفه است، خدای متعال می فرماید: خودم قرار میدهم، خودم انتخاب میکنم!

و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به امر خدا علم و حکمت الهی و امانت ها را تنها به امیر مؤمنان (علیه السلام) منتقل کرده اند و

شخص دیگری در آن زمان نمی تواند چنین ادعائی داشته باشد! و علی (علیه السلام) باب علم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شد؛ چنانکه فرمودند: «من شهر علمم وعلی در آن شهر است! هرکس می خواهد به علوم من دسترسی پیدا کند، باید از راه علی وارد شود.» (1) او در آخرین لحظات عمر خویش علی (علیه السلام) را برای چندمین بار وصی خود قرار داده و لوازم شخصی خویش را نیز در حضور جمعی از مهاجر و انصار به آن حضرت تحویل داد و فرمود: آنها را بگیر که بعد از این کسی با تو برای این چیزها نزاع نکند (2) و مدتی در گوش علی (علیه السلام) نجوا کرد پس از آن علی (علیه السلام) فرمود: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) هزار باب علم برایم گشود که از هر بابی هزار باب دیگر گشوده شد. (3)

این کار در فرصت های مختلف انجام شده و در مراسم حج و روزهای 13 یا 14 ذی الحجه به طور ویژه و برای انتقال میراث های ویژه و خاص انجام گرفته است!

ص: 29

1- اصول کافی: ج 3، ص 605.

2- علل الشرایع، ج 1، ص 168.

3- اصول کافی: ج 2، ص 30.

سیزدهم ذی الحجّه و آخرین روزی که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در شهر مکه از اعمال حج فارغ شده و عازم مدینه بودند. خداوند برای مؤمنین امیر و فرمانده کل معین کرد و جبرئیل (علیه السلام) نازل شد و به حضرت علی (علیه السلام) اینگونه سلام کرد: «السلام علیک یا امیرالمؤمنین؛ سلام بر توای فرمانده تمام اهل ایمان!»⁽¹⁾

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: این جبرئیل است که از سوی خداوند خبر وفا کردن به آنچه به من وعده داده شده بود را برای من آورده است.

آنگاه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به اصحاب امر فرمودند که به حضرت علی (علیه السلام) با عنوان امیرالمؤمنین سلام کنند.

سپس به صورت یک امر همگانی و تکلیف شرعی در مراسم حج سال دهم اعلام شد و مردم قبل از بیعت روز غدیر متوجه شدند که حضرت علی (علیه السلام) از طرف خداوند به عنوان امیرالمؤمنین و پیشوای اهل ایمان انتخاب شده است.

ص: 31

- 1- این لقب از ویژگی های حضرت علی (علیه السلام) است. و حتی امامان معصوم (علیهم السلام) از این که کسی آنها را امیرالمؤمنین خطاب کند نهی کرده و می فرمودند: «این لقب از طرف خدا و رسول خدا به حضرت علی (علیه السلام) اختصاص داده شده است.»
- 2- اسم و لقب هایی که از طرف خدای متعال تعیین و انتخاب شده، از روی حکمت است؛ خداوند عادل و حکیم است و به همه جهان از اول خلقت تا آخر خلقت نظر کرده و بین همه بندگان فقط حضرت علی (علیه السلام) را شایسته لقب امیرالمؤمنین یافته است.
- 3- این امر الهی به تنهایی کافیهست برای همه اهل ایمان که تا قیامت پیشوای بحق خود را بشناسد.
- 4- امیرمؤمنان (علیه السلام)، امیر تمام بندگان صالح از اولین و آخرین و جن و انس و ملک می باشد. و همه اهل ایمان به داشتن چنین فرمانروا و پیشوایی افتخار می کنند. و به ولایت و امارت و پیشوایی او اعتراف دارند و پیوسته در اذان و اقامه می گویند: «أشهد أن أميرالمؤمنين علي ول الله.»
- 5- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) وقتی مولود کعبه را در آغوش گرفت و او هم آیات اولیه سوره مؤمنون را تلاوت کرد پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «انت والله أميرهم تميرهم من علومك فيمتارون. وانت والله دليلهم وبك يهتدون» یعنی به خدا قسم تویی امیر تمام اهل ایمان تو آن هارا با علومت رسیدگی و فرماندهی می کنی

و آنها از توتغذیه و بهره مند می شوند و به خدا قسم، تویی دلیل و راهنمای آنان و به واسطه توانها هدایت می شوند. (1)

6- در کلام دیگری پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «لویعلم الناس متی سمی علی (علیه السلام) امیرالمؤمنین ما انکروا فضلہ» یعنی اگر مردم میدانستند چه زمانی علی (علیه السلام) امیرالمؤمنین نامیده شده منکر برتری او نمی شدند! «سمی امیرالمؤمنین و آدم بین الروح والجسد...» یعنی او امیرالمؤمنین نامیده شد آن زمانی که در عالم نورانیت آفریده شده بود و هنوز آفرینش حضرت آدم (علیه السلام) کامل نشده بود. (2)

مناسبت دیگر 13 ذی الحجه

افشای صحیفه ملعونه

در جریان حجه البلاغ تعدادی از منافقین که توسط برخی زنان پیامبر از قصد حضرت برای اعلام جانشینی امیرالمؤمنین (علیه السلام) آگاه شده بودند با یکدیگر هم پیمان شدند تا نگذارند علی (علیه السلام) به خلافت برسد، آنها پیمان نامه خود را توسط ابی عبیده جراح در کنار کعبه مخفی کردند اما خداوند در این روز سر آنان را برای پیامبرش فاش کرد و آن پیمان نامه توسط رسول خدا صحیفه ملعونه نامیده شد. (3)

ص: 33

1- امالی طوسی: ص 708.

2- نهج الحق وکشف الصدق: ص 191.

3- بحار الانوار: ج 28، ص 103-106.

روز 14 ذی الحجه سال هفتم هجری، پس از جنگ خیبر، سرزمین وسیع و سرسبز فدک تنها به وسیله پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و امیرالمؤمنین (علیه السلام) فتح شد. و چون رزمندگان در فتح آن دخالت نداشتند، براساس آیه قرآن غنیمت ویژه به شمار می آمد و مل شخص پیامبر (صلی الله علیه و آله) می شد. آنجا که می فرماید:

ما أفاء الله على رسوله من أهل القرى فلله وللرسول ولذی القربی (1)؛ آنچه خدا از اموال و زمین های آن آبادی ها به پیامبرش باز گرداند، به خدا و پیامبر و اهل بیت او اختصاص دارد!

پس از فتح خیبر خداوند به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) وحی فرستاد و فرمود: «وأت ذالقربی حقه (2)؛ حق نزدیکانت را بده!»

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) سؤال کردند: ذی القربی کیست و حقهش چیست؟ جبرئیل از خداوند پرسید و جواب آورد که ذی

ص: 35

1- سوره حشر: آیه 6.

2- سوره اسراء: آیه 26؛ سوره روم: آیه 38.

القربی فاطمه (علیها السلام) است و حشش فدک است، و باید فدک را به حضرت فاطمه (علیها السلام) تقدیم کنید!

از طرفی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مهریه حضرت خدیجه (علیها السلام) را در ذمه خود می دیدند و با بخشیدن باغ فدک به حضرت زهرا (علیها السلام)، در حقیقت حق مادر و دختر را یکجا ادا نمودند. و برای اینکه بعد از طرف مردم و دیگران بهانه گیری نشود، برای سرزمین فدک قباله ای دستور داد نوشتند و حضرت امیرالمؤمنین و حضرت امام حسن و امام حسین (علیهم السلام) و ام ایمن را به عنوان شاهد آن قرار داده و آن را به حضرت زهرا (علیها السلام) تحویل دادند. و برای این که مردم کاملاً متوجه شوند، مدیریت آن را به ایشان واگذار کردند.

حضرت زهرا (علیها السلام) نیز کارگران و نیروهای خود را در آن جا فعال کردند و هر ساله با درآمد آن علاوه بر زندگی خود به همسران رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نیز رسیدگی می کردند و فقرای مدینه را هم از آن بهره مند می ساختند. این امر در بین مسلمین و خصوصاً اهل مدینه مسئله ای بسیار روشن، عادی و پذیرفته شده بود. اما حسودان برای این که مبادا مردم به هوای برکات فدک به خانه حضرت زهرا (علیها السلام) روی بیاورند پس از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) با طرح یک حدیث جعلی و دروغ فدک را از دست آن حضرت گرفتند و به عنوان بیت المال به نفع خود مصادره کردند!!

خداوند متعال در این آیه حضرت زهرا (علیها السلام) را به عنوان ذوی القربای پیامبر (صلی الله علیه و آله) یاد کرده است و در آیه دیگراجر

رسالت را مودت و محبت ورزیدن به ایشان قرار داده است:

قل لا أسئلكم عليه أجرا إلا المودة في القربى (1)؛ بگو:

«در ازای آن (رسالت) پاداشی از شما نمی خواهم، مگر دوستی نسبت به نزدیکان من.»

پس اگر کسی به حضرت فاطمه (علیها السلام) و اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) محبت نکند، اجر رسالت را ادا نکرده است .

مناسبت دیگر 14 ذی الحجه

شق القمر

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: 14 نفر از اصحاب عقبه در شب چهاردهم ذی الحجه جمع شدند و به رسول الله عرض کردند هر پیامبری معجزه ای دارد معجزه شما در این شب چیست؟ حضرت فرمودند چه میخواهید. عرض کردند ماه را دو نیم کن! جبرئیل نازل شد و عرضه داشت همه چیز در اطاعت توست. «فأمر القرآن ينقطع قطعيتين...» حضرت امر کرد و ماه دو نیم شد و دوباره امر کردند بحال اول برگشت آنگاه پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) و مؤمنان به ایشان به سجده افتادند. (2) و خدا را بخاطر چنین لطفی که نشانه عظمت پیامبر است شکر کردند؟

ص: 37

1- سوره شوری: آیه 23.

2- تفسیر برهان: ج 5، ص 216.

اشاره

شیخ مفید و شیخ طوسی و شیخ کلینی رحمه الله علیهم هر سه میلاد امام هادی (علیه السلام) را در نیمه ی ماه ذی الحجه سال 212 دانسته اند.

امام هادی (علیه السلام) با انشاء زیارت جامعه کبیره و زیارت غدیریة امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) منشور اعتقادی شیعه را با جامع ترین و فصیح ترین کلام بیان فرمودند.

زیارت جامعه کبیره با بیان حدود 400 ویژگی و صفت از صفات امامان معصوم (علیهم السلام) یک دوره امام شناسی، و در زیارت غدیریة با بیانی شیوا و با استناد بر حدود 40 آیه قرآنی یک دوره امیرالمؤمنین شناسی را مطرح نموده است. در این دو زیارت، مهم ترین پایه های اعتقادی شیعه نسبت به اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) مطرح شده است.

اینک، چند فراز اعتقادی از زیارت جامعه

در این زیارت آمده است که صلوات بر اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و پذیرش ولایت آنها باعث پاکی جانها و نیکویی فطرت میشود.

وجعل صلواتنا علیکم وما خصنا به من ولایتکم طیباً لخلقنا وطهاره لانفسنا و تزکیه لنا و کفاره لذنوبنا؛ و خداوند، درودهای ما بر شما و نیز ولایت ویژه شما بر ما را سبب پاکی سرشت و اصلاح اخلاق و پاکیزگی جان و رشد و کمال ما و جبران گناهانمان قرار داده است.

در فراز دیگری مخالف اهل بیت را کافر و محارب با آنها را مشرک شمرده است:

من حجدم کافرو من حاربکم مشرک؛ و هرکس شما را انکار کند، کافر است و کسی که با شما بجنگد، در حقیقت، به خدا شرک ورزیده است.

در فراز دیگر اهل بیت (علیهم السلام) حق محض معرفی شده اند؛

چنان که می فرماید:

والحق معکم و فیکم و منکم و الیکم و أنتم أهله و معدنه . و حق، با شما و در وجود شماست و از شما، نشئت گرفته و به سوی شما، باز می گردد و شما، اهل حق و معدن آن هستید!!

در فراز دیگر، روح و نور و طینت اهل بیت (علیهم السلام) را یکی معرفی کرده است.

وأن أرواحکم و نورکم و طینتکم واحده؛ و بی گمان، ارواحتان و نورتان و سرشت شما، یکی است.

خداوند به اهل بیت (علیهم السلام) مقامی عطا کرده که به احدی

از اهل عالم نداده است و هیچ کس با آنها قابل مقایسه نیست. در این مورد فرموده:

آتاکم الله ما لم یؤت أحد یری العالمین؛ خدا، آنچه را به شما داده، به هیچ یک از جهانیان نداده است.

و می فرماید: شرط پذیرش عبادات پذیرش ولایت اهل بیت (علیهم السلام) است.

بموالاتکم تقبل الطاعه المفترضه؛ به ولایت شما، طاعت‌های واجب، پذیرفته می شود.

وجود مبارک امام هادی (علیه السلام) با انشاء زیارت جامعه کبیره و زیارت غدیریه، متن جامع و کاملی از اعتقادات حقه شیعه را بیان فرمودند. در این زیارت ها اهل بیت (علیهم السلام) به عنوان بندگان خاص الهی، دارای فضائل بیشماری هستند، به گونه ای که هرکس خدا را اراده کند، باید از راه اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) برود. و اگر بخواهد خدا را عبادت کند، شرطش ولایت ایشان است. و دوستی ایشان دوستی خدا و دشمنی ایشان دشمنی خداست.

و اما زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) که در روز غدیر خوانده می شود، نیز انشاء حضرت امام هادی (علیه السلام) است و فضائل بسیار مهمی از آن حضرت را ذکر کرده است. لازم است که دوستان به آن مراجعه کنند.

اگر بتوانیم پیوسته به مقامات حضرات اهل بیت حتی در حد ترجمه زیارت جامعه توجه داشته باشیم قطعاً سعادت بزرگی نصیب ما شده است و همچنین

اگر در حد ترجمه زیارت غدیریه به مقامات و حقانیت امیرالمؤمنین (علیه السلام) توجه داشته باشیم از هجوم شبهات بی اساس مخالفین در امان خواهیم بود و ولایت ایشان در قلب ما تقویت می شود؟

ص: 42

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در روز هفدهم ماه ذی الحجه سال دهم هجری، هنگام بازگشت از مراسم حج، در وادی «قدید»، به فاصله یک روز تا سرزمین غدیر، بعد از نماز ظهر، با صدای بلند این گونه دعا کردند:

اللهم هب لعلی الموده فی صدور المؤمنین، والهیبه والعظمه فی دور المنافقین؛ پروردگارا! برای علی (علیه السلام) در دل مؤمنان محبتی و در دل منافقان، هیبت و عظمتی قرار ده! (1)

بعد به حضرت علی (علیه السلام) فرمودند: دعا کن. ایشان عرض کردند: چه دعایی کنم؟ فرمودند: بگو: خدایا برای من نزد خودت عهد و پیمانی، و در قلب مؤمنین برایم محبتی قرار ده!

حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) هم سه مرتبه دعا کردند و فرمودند: خدایا، مودت مرا در قلوب مردان و زنان مؤمن ثابت بدار و پیامبر آمین گفتند. آنگاه این آیه نازل شد:

«إن الذین آمنوا و عملوا الصالحات سیجعل لهم

ص: 43

الرحمن ودا؛ آنان که ایمان آوردند و کردارشان شایسته است، خدای رحمان به زودی محبتشان را در دل ها قرار میدهد.»(1)

و بدین گونه در اثر دعای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و امیرالمؤمنین (علیه السلام) خداوند تکوینا در دل مؤمنین محبت حضرت علی عالی را قرار داد!

نکات آیه محبت

1- محبت حضرت علی (علیه السلام) در دل های مؤمنین امری الهی است. به همین خاطر به سادگی از بین نمی رود.

2- دوست داشتن حضرت علی (علیه السلام) و در کنار آن دوستی با دشمنان آن حضرت ممکن نیست؛ چون فرمودند:

آن یحبنامن یحب مبغضتا إن ذلک لا یجتمع فی قلب واحد؛ هرگز ما را دوست نمی دارد کسی که دشمن ما را دوست داشته باشد. چنین چیزی در یک قلب جمع نخواهد شد.(2)

3- در این آیه شریفه خداوند می فرماید: مودتو محبت علی (علیه السلام) را در قلب مؤمنین قرار داده ام. از طرفی آن حضرت را امیر مؤمنان معرفی کرده است. پس کسی که محبت آن حضرت را ندارد، از جمع مؤمنین بیرون است.

4- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) محبت به حضرت علی (علیه السلام) را

ص: 44

1- سوره مریم: آیه 96.

2- امالی طوسی، ص 148.

علامت طیب ولادت قرار دادند و فرمودند:

«یا علی، لا یحبک إلا من طابت ولادته، ولا یبغضک إلا من خبث ولادته ولا یوالیک إلا مؤمن ولا یعادیک الا کفرای علی، تو را دوست نمی دارد، مگر آن که نیش پاک باشد. و با توکینه نوزد مگر آنکه نسبش پلید باشد و با تو دوستی نکند مگر مؤمن و با تودشمنی نکند مگر کافر!» (1)

5- و این حدیث نبوی که فرمودند: «یا علی لایحبک إلا مؤمن ولا یبغضک الا منافق» یا علی تو را دوست ندارد مگر مؤمن و با توکینه نوزد مگر منافق. در تمام کتاب های مهم شیعه و سنی آمده است! (2)

6- در آیه شریفه 7 سوره حجرات فرموده: (.....ولکن الله حبب إليه ایمان وزینه فی قلوبکم وکره إليکم الکفر والفسوق والعصیان یعنی خداوند ایمان را محبوب شما قرار داد و آن را در دل هایتان زینت بخشید و کفر و فسوق و عصیان را منفور شما ساخت» (3). روایات زیادی می فرمایند مراد از ایمان در این آیه شریفه امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) است و مراد از کفر فسوق و عصیان دشمنان آن حضرتند!

ص: 45

1- کمال الدین: ج 1، ص 261.

2- امالی شیخ مفید: ص 308.

3- تفسیر برهان: ذیل آیه شریفه 7، سوره حجرات.

یکی از آیاتی که در مراسم حج سال دهم هجری برای انتصاب حضرت علی (علیه السلام) به امامت بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) نازل شد «آیه تبلیغ» است.

آیه تبلیغ سه فراز مهم دارد که بنا بر آنچه که حضرت امام جعفر صادق (علیه السلام) فرمودند: هرفرازی از آن در یک روز نازل شده است.

روز شانزدهم ذی الحججه این فراز نازل شد:

يا أيها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك؛ ای فرستاده خدا آنچه از سوی پروردگارت برتو نازل شده به مردم برسان.

روز هفدهم ذی الحججه فراز بعد اضافه شد:

وإن لم تفعل فما بلغت رسالته؛ و اگر نرسانی رسالت پروردگارت را نرسانده ای.

روز هجدهم ذی الحججه فراز بعدی نیز اضافه شد:

والله يعصمك من الناس؛ نگران مباش که خدا تورا از شر بعضی از مردم (شرور) حفظ می کند!

مطابق آماری که مورخین داده اند حداقل 90 هزار و

حداکثر 120 هزار نفر از مسلمانان، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را در آخرین حج همراهی نمودند. بعد از پایان مراسم حج، روز شانزدهم ذی الحجه سال دهم هجری، جبرئیل بر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نازل شد و عرض کرد: یا رسول الله! خداوند تبارک و تعالی سلام می رساند و می فرماید: «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل إلیک من ربک»؛ یعنی ای رسول ما، آنچه را که در مورد (علی) (علیه السلام) به تو فرمان دادیم ابلاغ کن!»

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) به جبرئیل فرمودند: ای جبرئیل، این مردم تازه به دین اسلام گرویده اند و من بیم آن دارم که با اعلان عمومی جانشینی امیرالمؤمنین (علیه السلام) مردم دچار تزلزل در ایمان شوند و فرمان مرا اطاعت نکنند.

جبرئیل بازگشت و در روز هفدهم مجدداً فرازی دیگر از آیه تبلیغ را از جانب خداوند متعال قرائت کرد: «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل إلیک من ربک وإن لم تفعل فما بلغت رسالتہ؛ ای رسول، ما آنچه را که به تو فرمان دادیم ابلاغ کن که اگر چنین نکنی رسالت خدا را به سرانجام نرسانده ای.»

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: ای جبرئیل، من اصحاب خود را می شناسم و بیم آن دارم که با من به مخالفت برخیزند و از دین خدا خارج شوند. جبرئیل بازگشت و در روز هجدهم ذی حجه که کاروان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) به وادی غدیر خم رسیده بودند، خدمت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) رسیده و باقیمانده آیه تبلیغ را آورد و وعده الهی مبنی بر حفظ و نگهداری رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و امیرالمؤمنین (علیه السلام) و محافظت از دین اسلام را نازل نمود.

يا أيها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك و إن لم تفعل فما بلغت رسالته والله يعصمك من الناس.

هنگامی که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فراز آخر آیه تبلیغ را شنیدند، فرمان دادند همگان بایستند و جمع شوند آنگاه فرمودند: به خدا سوگند، از این مکان حرکت نخواهم کرد، مگر آنکه مأموریت خدای خویش را انجام دهم... (1)

شان نزول

مرحوم علامه امینی در کتاب شریف «الغدیر» شان نزول آیه تبلیغ و آیاتدیگر مربوط به غدیر را از کتاب های متعدد تفسیری اهل سنت نقل کرده است، و فرازهای مهمی از خطابه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) که در روز غدیر ایراد فرمودند را از قول 110 نفر از صحابه، و 84 نفر از تابعین (افرادی که اصحاب پیامبر را دیده اند) و 356 نفر از راویان مختلف تاریخ و حدیث در طول چهارده قرن بیان نموده که جای هیچگونه شک و تردید در معنای این واقعه که همان جانشینی امیرالمؤمنین (علیه السلام) است باقی نمی گذارد.

علامه امینی می فرماید: سندها و راویان واقعه غدیر از حد شمارش بیرون است. همه مفسرین شیعه و تعداد زیادی از مفسرین اهل سنت شان نزول آیه تبلیغ را واقعه غدیر خم می دانند.

و چون پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در ضمن خطبه غدیرشان فرمودند:

قلیلغ الحاضر الغائب و الوالد الولد إلى یوم القیامه؛

ص: 49

حاضران باید به غائبان و پدران به فرزندان نسل به نسل تا روز قیامت این مطلب را برسانند.»

تبلیغ پیام غدیر را بر همگان واجب کردند. و همه را موظف نمودند که پیام غدیر را برسانند.

و از طرفی این واقعه ده ها هزار راوی حاضر و شاهد در مجلس داشت دیدند و شنیدند و بازگو کردند!

در نتیجه راویان این واقعه بزرگ از حد شمارش بیرون است. و کتاب های زیادی فقط برای نقل اسناد این واقعه تألیف شده است!

مناسبت دیگر 17 ذی الحجه

زوال دولت ننگین بنی امیه

در روز هفدهم ذی الحجه سال 132 هجری قمری هزار ماه ظلم و ستم دولت بنی امیه با کشته شدن مروان به پایان رسید. در آیه شریفه آمده: «وما جعلنا الرؤيا التي أريناك إلا فتنة للناس والشجرة الملعونه في القرآن» و آن رؤیائی که به تو نشان دادیم و نیز درخت لعنت شده در قرآن (بنی امیه و ستمگران) فقط برای آزمایش مردم بود؛ [\(1\)](#) امام باقر (علیه السلام) در مورد این آیه فرمودند مراد بنی امیه هستند. [\(2\)](#)

ص: 50

1- سوره اِسراء: آیه 60.

2- تفسیر عیاشی، ج 2، ص 298.

پس از اتمام اعمال و مناسک حج فرمان الهی برای نصب جانشین بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نازل می شود و جبرئیل پی در پی فرود می آید و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مأمور معرفی حضرت علی (علیه السلام) به عنوان خلیفه بلافصل و جانشین خود می شود.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) اعلام میدارد بجز معلولین و بیماران کسی در مکه نماند و مردم را در کنار برکه غدیر فرا می خوانند. سلمان و مقداد و ابوذر و عمار محیط را آماده می کنند. منبری آماده شده و پیامبر (صلی الله علیه و آله) پس از اقامه نماز خطبه مفصل غدیر را ایراد می فرمایند. که همه آن را علماء شیعه و بخش های مهمی از آن را کتاب های معتبر اهل سنت آورده اند؛ در این خطبه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به آیات زیادی از قرآن که در شأن حضرت علی (علیه السلام) و امامان بعد از او نازل شده تصریح می فرمایند! مطالب این خطبه مجموعه ای از امتیازات و ویژگی ها و شایستگی های اهل بیت (علیهم السلام) است که آن حضرت طی بیست و سه سال در فرصت های مختلف آنها را بیان فرموده بودند و همه فرازهای این خطبه

ده ها سند در کتاب های شیعه و سنی دارند هرچند همه خطبه را یکجا نقل نکرده باشند. (1) این خطبه و ماجراهای قبل و بعد از آن را علامه امینی جزء خبرهایی میدانند که اسناد و راویان و مدارکش قابل شمارش نیست! و صدها شاعر را نام می برد و سروده های آنان را عنوان می کند که کل این ماجرا را به صورت شعر و متون ادبی زیبا در آورده اند!

آنگاه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در بین خطبه از مردم بر ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) اقرار میگیرند و سپس یک به یک پیشوایان از اهل بیت تا امام زمان (صلی الله علیه و آله) را معرفی می کنند و در مدت سه روز مردم را وادار می کند تا با حضرت علی (علیه السلام) به عنوان امیرالمؤمنین بیعت کنند. حتی زنان، با گذاشتن دست خود در داخل طشتر آبی که دست مبارک حضرت علی (علیه السلام) هم در سوی دیگر آن قرار دارد بیعت می کنند. و به آن حضرت به عنوان امیرالمؤمنین سلام داده تبریک می گویند!

نکات روایت غدیر

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در غدیر چهار مرتبه به چهار سمت با صدای بلند فرمودند: آیا من بر شما ولایت ندارم؟ آیا من صاحب اختیار شما نیستم؟ (اشاره به آیه شریفه «النبي أولى بالمؤمنين من أنفسهم» (2)) همگان گفتند: آری تو بر ما ولایت داری. آنگاه فرمودند:

ص: 52

1- به کتاب نورالأمیر مراجعه شود.

2- سوره احزاب: آیه 6.

من كنت مولاه فهذا علي مولاه؛ هرکس من از طرف خدا مولای او هستم، این علی مولای اوست.

و چون پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مولای جن و انس و ملائکه هستند، امیرالمؤمنین (علیه السلام) هم مولای همه هستند. در نتیجه پذیرش ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) پذیرش ولایت خداست. و خداوند در قرآن فرموده است:

وما كان لمؤمن ولا مؤمن إذا قضى الله ورسوله أمرا أن يكون لهم الخيرة من أمرهم؛ وقتی خدا و رسولش حکمی صادر کردند، دیگر هیچ مرد و زن با ایمانی اختیار ندارند که در آن مورد حکم دیگری انتخاب نمایند. (1)

بنابراین، وقتی خدا و رسولش، حضرت علی (علیه السلام) را به عنوان ولی و خلیفه معین کرده اند، دیگر مردم در این زمینه اختیاری ندارند و اگر نپذیرند در گمراهی آشکار قرار گرفته اند. در سوره مائده در پایان آیات 44 و 45 و 47 می فرماید: «ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الكافرون» 44 "ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الظالمون" 45 "ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الفاسقون" 47 "یعنی هرکس حکم نکند به آنچه خدا نازل فرموده، کافر است، ظالم است و فاسق!!

پیوسته در طول تاریخ امیرالمؤمنین و ائمه طاهرين (عليهم السلام)

ص: 53

به حدیث و واقعه غدیر استناد می کردند و آن را شاهد بر حقانیت خود می آوردند و وقتی از حضرت زهرا (علیها السلام) در مورد ولایت علی (علیه السلام) پرسیدند با تعجب فرمود: آیا غدیر خم را فراموش کرده اید؟ «وا عجباً أنسیت یوم غدیر خم» (1)

در کتاب شریف الغدیر نشانه های زیادی از مجموعه این واقعه و سخنان پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل فرموده که همگی دلالت این حدیث و واقعه را بر ولایت علی (علیه السلام) و امامان بعد از او را میسرسانند علامه امینی رحمه الله علیه با مطالعه ده هزار جلد کتاب از کتاب های شیعه و سنی، و نوشتن کتاب شریف الغدیر که نیمی از مجلدات آن هنوز چاپ نشده است، با استناد به آیات قرآن و روایات فراوان و شواهد تاریخی مورد اعتماد و صدها شاهد دیگر ثابت کرده اند که واقعه و حدیث غدیر به طور قطع و روشن بر امامت، وصایت، ولایت و خلافت بلافصل علی (علیه السلام) و امامت امامان پس از او دلالت کامل دارد و جای هیچ عذر و بهانه ای برای احدی نیست! امیرالمؤمنین می فرماید: ولا علمت أرسول الله (صلی الله علیه و آله) ترک یوم غدیر خم لأحد حجه ولا لقائل مقالا.. یعنی گمان ندارم که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) روز غدیر خم برای کسی حجتی باقی گذاشته باشد و یا برای گوینده ای جای سخنی (2)!

ص: 54

1- عوالم: ج 11، ص 228.

2- احتجاج طبرسی: ج 1، ص 74.

یکی دیگر از آیاتی که در جریان نصب امیرالمؤمنین (علیه السلام) به عنوان خلیفه بلا فصل رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نازل شد، «آیه اکمال» است. در سوره مبارکه مائده آیه 3 می فرماید: (لیوم یش الذین کفروا من دینکم فلا تخشوهم و اخشون الیوم اکملت لکم دینکم و اتمت علیکم نعمتی و رضیت لکم الإسلام دینا؛ امروز کافران از شکستن دین شما نا امید شده اند بنابراین، از آنان مترسید و از من بترسید. امروز دینتان را برای شما کامل، و نعمتم را برای شما تمام کردم، و اسلام را برایتان دین پسندیده قرار دادم.

پس از موفقیت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در اعلان و نصب رسمی ولایت و جانشینی امیرالمؤمنین (علیه السلام) و بیعت عمومی با ایشان، آیه اکمال توسط جبرئیل نازل شد. در این هنگام بود که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند:

الله اکبر! الله اکبر! علی اکمال الدین و اتمام النعمه و رضی الرب برسالتی و ولایه علی بن ابی طالب بعدی؛ خدا بزرگ تر از آن است که وصف شود. (همان

خدای بزرگی که دین خود را کامل ساخت و نعمت خویش را بر ما تمام کرد و به رسالت من و ولایت علی بن ابی طالب پس از من راضی و خشنود گردید.

این آیه شریفه به اعتراف همه مفسرین شیعه و جمع قابل توجهی از مفسرین اهل سنت در واقعه غدیر خم نازل شده و پس از ابلاغ ولایت حضرت علی (علیه السلام) و یازده فرزندش توسط پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) اعلان گردید؛ طبیعی است که تنها با روشن شدن امر ولایت و امامت برای همیشه دشمنان از این که بتوانند دین اسلام را از بین ببرند نا امید شوند و دین کامل گردد، و نعمت برامت تمام شود.

یعنی بزرگترین نعمت به امت داده شد و اینک آن دین پسندیده خدا به نقطه اوج خود رسیده و از خطر تحریف برای همیشه بیمه شده است.

مفهوم و معنای این آیه با هیچ روز دیگری از روزهای رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مطابقت ندارد، مگر با روز غدیر. علامه امینی در کتاب شریف «الغدیر»، جلد 1، صفحه

214، بیش از سی سند از کتاب های تفسیر و حدیث اهل و سنت برای این مطلب ذکر کرده است که آنان نیز نقل کرده و پذیرفته اند که این آیه شریفه در واقعه غدیر خم و پس از خطبه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نازل شده است.

لازم به ذکر است که تعداد زیادی از آیات مهم قرآن در (مورد ولایت امیرالمومنین (علیه السلام) و فرزندان ایشان نازل و تفسیر

شده و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در 40 جای خطبه غدیرشان به دهها آیه از آن آیات قرآن استناد فرموده اند!

البته به یک حساب یک سوم آیات قرآن در وصف اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) نازل شده و یک سوم آن هم در سرزنش دشمنان اهل بیت (علیهم السلام) و یک سوم هم در بیان احکام و عبرت هاست. (1)

به گفته حاکم حسکانی عالم سنی دویست و ده آیه از آیات مهم قرآن در وصف اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) است. (2)

بفرموده پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله): هیچ آیه رضایت و خشنودی از طرف خدا نازل نشد مگر اینکه در شأن علی (علیه السلام) می باشد، و هر جای قرآن مؤمنین را خدا ستوده اولین مقصودش علی (علیه السلام) است، و هر آیه مدحی که نازل شده مقصود اصلی علی (علیه السلام) است، و این از ویژگی های منحصر به فرد اوست. (3)

تعدادی از این آیات در سفر حجی که ولایت ابلاغ شد نازل شده است و تعدادی از آنها مانند سوره نصر برای بار دوم در سرزمین من نازل شده اند و بعضی از محققین بیش از سیصد آیه را یافته و تحقیق کرده اند که همه در مورد واقعه غدیر است. (4)

ص: 57

1- تفسیر صافی، ج 1، مقدمه سوم ص 24.

2- شواهد التنزیل، ج 1 و 2.

3- خطبه غدیریه پیامبر (صلی الله علیه و آله).

4- به کتاب غدیر در قرآن، قرآن در غدیر، نوشته محمد باقر انصاری، مراجعه کنید.

بیعت گرفتن از مردم برای استمرار امامت از غدیر تا ظهور

با انتصاب الهی امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) در روز 18 ذی الحجه به امامت، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) خطبهای مفصل ایراد نموده و استمرار خط امامت از غدیر تا ظهور را ترسیم نموده و خواستار بیعت، تبعیت و پیروی عموم مسلمین از این صراط مستقیم شدند و ضمن ایراد خطبه فرمودند:

معاشرالناس قاتقوا الله و بايعوا عليا أمير المؤمنين و الحسن و الحسين و الأئمة عليهم السلام كلمة طيبة باقية...؛ ای مردم! از خدا بترسید و با تقوا باشید و با علی (علیه السلام) به عنوان امیرالمؤمنین و امام حسن و حسین و دیگر ائمه اطهار (علیهم السلام) که کلام پاک و پایدار خدایند بیعت کنید.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) با معرفی شخصیت بی نظیر علی بن ابی طالب (علیه السلام) به عنوان خلیفه بلافصل و جانشین حقیقی خاتم الانبیاء از یک سو و نشان دادن خط سیر امامت تا افق مهدویت با معرفی خاتم الاوصیاء (علیهم السلام) از دیگر سو خط امامت را از ابتدا تا انتها ترسیم نمودند.

فرمود: ای مردم! من پیامبر خدا و علی وصی من است. بدانید و آگاه باشید! آخرین امام از خاندان ما همان «قائم، مهدی» است. او باور دین خداست. او انتقام گیرنده از ستمکاران است. او گشاینده دژهای استوار و ویرانگر قلعه های مستحکم است. او نابودگر تمام مشرکین است.

او منتقم خون های به ناحق ریخته شده اولیای خداست. او پشتیبان دین خداست. او کشتیبان اقیانوس بی پایان علوم و معارف است. او نمایانگر هر شخصیت ارجمند است. او برگزیده خداست. او وارث همه دانش هاست و احاطه به همه آنها دارد. او خبردهنده از خدای عزوجل و مراتب ایمان به اوست.

ای مردم! جمعیت شما بیش از آن است که بتوانید به یکباره و با یک دست با من بیعت کنید و پیمان ببندید. اما خدای عزوجل به من فرمان داده تا از زبان شما اقرار بگیرم و با زبان خود بیعت کنید به آنچه که در مورد علی (علیه السلام) و کسانی که بعد از او خواهند آمد، آن امامانی که از نسل من و او هستند و من شما را آگاه ساخته بودم که فرزندان من از نسل او هستند و از شما در مورد آنان پیمان گرفتم.

پس همگی به یک صدا بگویید: شنیدیم آنچه را که از جانب خدای خود و پروردگار ما در باره ولایت و امامت علی (علیه السلام) و امامانی که از نسل او هستند ابلاغ نمودی و به آن راضی و خشنود هستیم و در برابر آن فرمانبرداریم.

اکنون با دل و جان و زبان و دستمان با تو بر قبولی ولایت بیعت می کنیم و با تو پیمان می بندیم که با این اعتقاد زندگی کنیم و با آن بمیریم... (1)

پس از خطبه، سه روز مردم به تدریج آمدند و با پیامبر (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام) بیعت نمودند.

ص: 59

داستان حضرت موسی و هارون (علیهما السلام) در قرآن کریم مکرر به صورت گسترده بیان شده است و تمام زوایای این داستان را خداوند متعال بیان کرده است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) خود و حضرت علی (علیه السلام) را تشبیه کرده به حضرت هارون و موسی (علیهما السلام) که به حدیث منزلت معروف است.

از جمله این شباهت ها جایگاه حضرت هارون (علیه السلام) نسبت به حضرت موسی (علیه السلام) است.

یکی از مناسبت هایی که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در آن حدیث منزلت را بیان فرمودند، هنگامی بود که لشکر اسلام از مدینه به سمت تبوک حرکت می کرد و پیامبر (صلی الله علیه و آله) حضرت علی (علیه السلام) را به عنوان جانشین خود، در مدینه قرار داد.

در این هنگام منافقین شروع به شایعه پراکنی کردند که پیامبر (صلی الله علیه و آله) چون علی (علیه السلام) را دوست نداشته او را با خود به تبوک نبرده است!

حضرت علی (علیه السلام) خود را به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) رسانده عرضه داشت منافقین این گونه شایعه کرده اند؟! پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

فرمودند: «الترضى أن تكون تى بمنزله هارون من موسى إلا أنه ليس بعدى نبى (1): ای علی، تو برای من مانند هارون برای موسى هستی. یعنی تو برادر و وزیر و شریک من هستی و در مدینه به جای من باید کار مرا انجام دهی تا از این سفر برگردم!»

همچنین پیامبر (صلی الله علیه و آله) در روز غدیر خم، در ضمن خطبه غدیر، این حدیث را تکرار نموده و این گونه فرمودند:

إن علی بن أبی طالب (علیه السلام) أخی، ووصیتی، وخلیفتی، والإمام من بعدی، الذی محله منی محل هارون من موسى، إلا أنه لا نبى بعدی، وهو ولیکم بعد الله ورسوله؛ علی بن ابی طالب، برادر و وصی و جانشین من و [نیز] امام پس از من است؛ او کسی است که جایگاهش نزد من، همچون جایگاه هارون برای موسى (علیه السلام) است، جز آنکه پیامبری پس از من نیست (یعنی او فقط یمت نبوت ندارد). اما صاحب اختیار و سرپرست شما پس از خدا و پیامبر خدا است.

نکات:

حضرت موسى (علیه السلام) هارون (علیه السلام) را به عنوان برادر و جانشین و وزیر خود در امر رسالت معرفی کرد. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نیز از روز اول ابلاغ رسالت خود حضرت علی (علیه السلام) را به جانشینی و وزارت معرفی فرمودند که «یابنی عبدالمطلب

ص: 62

هذا أخی و وارثی و وصیتی و وزیری و خلیفتی فیکم بعدی ...)

یعنی ای فرزندان عبدالمطلب همه بدانید این علی برادر و وارث و وصی و وزیر و خلیفه پس از من است در بین شما. (1)

همانطور که برادری و وزارت حضرت هارون (علیه السلام) به درخواست و دعای حضرت موسی (علیه السلام) از طرف خدای متعال انجام گرفت در مورد حضرت علی (علیه السلام) هم مطلب از همین قرار است که به دعای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و به امر خدا انجام گرفته است! (2) و در موارد زیادی او را برادر خویش در دنیا و آخرت خواندند و پیوسته می فرمودند: «یا علی أنت أخی فی الدنیا و الآخرة» (3) علی جان تو در دنیا و آخرت برادر منی!

آداب مهم روز عید غدیر خم

یکی از سنت هایی که باید در عید غدیر احیا شود، نماز عید غدیر است. شایسته است همان گونه که مؤمنین نماز عید فطر و قربان را به جا می آورند، نماز عید غدیر را اقامه کنند. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در عید غدیر خم ابتدا نماز خواندند و سپس به پا خواسته خطبه ای ایراد فرمودند.

علما و مراجع گذشته شیعه مانند: شیخ مفید، شیخ طوسی، علامه حلی، محقق کرکی، شهید ثانی، مقدس اردبیلی، حاج آقا رضا همدانی و... و عده ای از مراجع فعلی آن نماز را

ص: 63

1- علل الشرایع، ج 1، ص 170.

2- کشف الغمه: ج 1، ص 384.

3- تفسیر فخرآزی: ج 11، ص 25.

به عنوان یک سنت ارزشمند نبوی نام برده اند و عده زیادی حکم به استحباب آن به صورت جماعت (رجاء) داده اند.

نماز عید غدیر دو رکعت است و پیش از ظهر اقامه می شود؛ به این صورت که در رکعت اول بعد از حمد سوره قدر و در رکعت دوم بعد از حمد سوره توحید خوانده می شود و بعد از سلام نماز به سجده می رویم و صد مرتبه «شکرالله» میگوییم. بعد از آن سر از سجده برداشته می گوییم: «اللهم انی استلک بأن لک الحمد و حدک لا شریک لک و أنک واحد أحد صمد لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفوا احد». و باز به سجده رفته و صد مرتبه «الحمد لله» و صد مرتبه «شکرالله» می گوییم.

در ثواب این نماز آمده است: کسی که این نماز را بخواند، مانند کسی است که در غدیر خم با پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بیعت کرده، و ولایت علی (علیه السلام) را پذیرفته باشد، و در درجه صادقین خواهد بود....

بقیه آداب روز عید غدیر به طور خلاصه عبارت اند از: روزه گرفتن که برابر با صد حج و عمره است و امام صادق (علیه السلام) فرمود: روزه روز غدیر معادل شصت ماه روزه داری است. (1) غسل کردن، عقد برادری خواندن با برادران دینی و رفتن به زیارت آنها، لباس نو پوشیدن، هدیه دادن، به چهره دیگران لبخند زدن، تبریک گفتن و بسیار صلوات فرستادن، و از همه مهم تر زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) از دور

ص: 64

ونزدیک، و گفتن جمله «الحمد لله الذی جعلنا من المتمسکین بولایه أمير المؤمنین والأئمه (علیهم السلام)» در هنگام دید و بازدید دوستان اهل بیت با یکدیگر.

و یکی دیگر از مهم ترین سنت هایی که لازم است روز عید غدیر احیا شود، سنت اطعام و افطار روز غدیر است. در روایات آمده است: هرکس یک نفر را در این روز اطعام کند، مانند آن است که تمام انبیاء و اولیاء را اطعام نموده و صدها هزار نفر را پذیرایی کرده است. (1) قطعاً برپایی مجالس غدیر و رعایت این آداب مصداق کامل احیاء امر ولایت است. امام صادق (علیه السلام) در حق کسانی که این امور را توجه دارند دست هایشان را بلند کرده و دعا نمودند: «رحم الله من أحیا أمرنا. یعنی خدا رحمت کند هر که امر ما را زنده کند» (2)

با چنین کارهایی که خود اهل بیت (علیهم السلام) دستور داده اند می توان بخشی از مظلومیت غدیر و صاحب غدیر را جبران کرد.

ص: 65

1- مفاتیح الجنان: آداب روز عید غدیر.

2- الاختصاص، ص 29.

پس از مراسم بیعت گرفتن از مردم برای امیرالمؤمنین (علیه السلام) در غدیر خم باز هم پیامبر (صلی الله علیه و آله) فضائل امیرالمؤمنین (علیه السلام) را بیان می فرمودند تا اینکه بعضی از منافقین برآشفته شدند. و در این میان حارث بن نعمان فهری با پیامبر درشتی کرد و گفت: وقتی تو رسول الله باشی و علی جانشین تو و فاطمه دخترت بهترین زنان عالم و حسن و حسین سید جوانان اهل قریش، پس برای قریش چیزی باقی نگذاشته ای!

پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: این کار را خدا کرده نه من! حارث گفت: آیا این کار امروز هم از طرف خدا بود، یا از طرف خودت؟

پیامبر (صلی الله علیه و آله) قسم خوردند و فرمودند: همه اینها از طرف خداست. در جواب حارث سخنان کفرآمیزی گفت و پیامبر (صلی الله علیه و آله) او را به تقوا و توبه دعوت کردند، اما حارث سررا به سوی آسمان بلند کرد و گفت: خدایا، اگر محمد راست می گوید، سنگی بر ما بیار و اگر دروغ می گوید، عذابی براو نازل کن!

پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: یا توبه کن، یا از پیش ما برو. گفت: راه سومی هم هست و آن این که در امر خلافت برای قریش نصیبی قرار بدهی.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: این کار دست من نیست. حارث هم گفت: توبه نمی کنم، ولی از حضور تومی روم! حارث برخاست و رفت. وقتی از پیامبر (صلی الله علیه و آله) دور شد، پرنده ای در آسمان ظاهر شد و سنگ ریزه ای بر سر او رها کرد که سرش را سوراخ و از انتهای بدنش خارج شد و ابر سیاهی در آسمان برقی زد و بدن او را سوزاند آنگاه این آیه نازل شد:

سأل سائل بعدذاب واقع للکافرین لیس له دافع من الله ذی المعارج؛ (1) درخواست کننده ای غذایی را که واقع شدنی است درخواست کرد. آن عذاب که ویژه کافران است و بازدارنده ای ندارد و از طرف خدایی است که صاحب آسمان ها و درجات است!

این جریان به روشنی بیان می کند که امامت امری انتصابی و از طرف خداست؛ مردم و حتی وجود مقدس پیامبر (صلی الله علیه و آله) در آن نقشی ندارند. قرآن می فرماید:

ما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا؛ آنچه پیامبر (از طرف خدا) هر چه دستور می دهد قبول کنید و از آنچه نهی می کند بپرهیزید. (2)

ص: 68

1- سوره معارج، آیه 1.

2- سوره حشر: آیه 7.

همچنین می فرماید:

وما ينطق عن الهوى إن هو إلا وحى يوحي. (1)

یعنی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از روی هوای نفسش چیزی نمی گوید. هرچه بگوید از طرف خداست و براو وحی شده است. یعنی همه گفتار و کردار واحوال آن حضرت تحت امر خداست و او پیام آوری صادق و امین است و خود نیز تسلیم امر خداست! و امت باید تسلیم او باشند.

ص: 69

1- سوره نجم: آیه 3.

عید غدیر، در روایات به عنوان «عبد الله الاکبر»، یعنی بزرگ ترین عید خدا معرفی شده است. و احادیث زیادی حاکی از آن است که تمام انبیا (علیهم السلام) در هجده ذی الحجه وصی خود را معرفی می کردند و از طرف خدای متعال مأمور بودند تا آن روز را عید بگیرند. بنابراین، عید غدیر فقط عید مسلمانان نیست، بلکه عید تمام پیروان ادیان آسمانی است و همه باید این روز را جشن بگیرند و آن را گرامی بدارند. همه انبیاء به جانشینان خود دستور می دادند که هجده ذی الحجه را عید گرفته و به احترامش روزه بگیرند.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: عید غدیر بالاترین عیدهای امت من است.

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: خداوند هیچ پیامبری را نفرستاده، مگر اینکه این روز را عید گرفته و حرمت آن را نگه داشته است.

امام رضا (علیه السلام) فرمودند: روز غدیر روز عید اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) است. هرکس این روز را عید بگیرد، خداوند

مالش را زیاد میکند.

در این روز حضرت موسی (علیه السلام) ، هارون (علیه السلام) را به عنوان شریک در رسالت برگزید.

در این روز حضرت عیسی (علیه السلام) جانشینی حضرت شمعون را اعلام کرد.

در این روز حضرت موسی (علیه السلام) ، یوشع بن نون را به عنوان وصی خود تعیین نمود.

در این روز حضرت سلیمان (علیه السلام) عاصف بن برخیا را وصی خود قرار داد.

در این روز حضرت آدم (علیه السلام) خدا را به پنج نور مقدس قسم داد و توبه اش پذیرفته شد. [\(1\)](#)

در این روز آتش بر حضرت ابراهیم (علیه السلام) سرد شد و نمرودیان شکست خوردند.

در این روز حضرت موسی (علیه السلام) بر جادوگران فرعون پیروز شد.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) در این روز در میان اصحاب خود عقد برادری اجرا نمود و علی (علیه السلام) را برادر خویش قرار داد.

کشتی حضرت نوح (علیه السلام) در این روز برکوه جودی استقرار یافت. [\(2\)](#)

و جالب این که، مراسم عید غدیر که در سال دهم هجری سه روز برگزار شد، با روزهای پایانی سال شمسی و عید نوروز نیز مطابق بوده است.

ص: 72

1- عوالم : ج 15، ص 209 تا 220.

2- همان.

آغاز حکومت ظاهری امیرالمومنین (علیه السلام)

پس از 25 سال که از غدیر خم و اعلام جانشینی امیرالمومنین (علیه السلام) گذشت، اکنون در 18 ذی الحجه سال 35 هجری مردم خسته از بی عدالتی و ظلم و تحریف دین و انحراف مسلمین، به خانه امیرالمومنین (علیه السلام) هجوم آوردند و با اصرار فراوان با آن حضرت به عنوان خلیفه رسول الله (صلی الله علیه و آله) بیعت نمودند و در نتیجه حکومت ظاهری ایشان نیز در این تاریخ آغاز گردیده است.

نجات کشتی نوح (علیه السلام) و توجه به حدیث سفینه

به نقل تاریخ سرانجام کشتی نوح پس از روزها سیرو

سفر بر روی آب روز 18 ذی الحجه برکوه جودی قرار گرفت و تنها هرکه درون آن کشتی بود نجات پیدا کرد ابررسی این واقعه و فهمیدن ابعاد آن از این جهت مهم است که پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) نیز مکرر فرمودند جایگاه اهل بیت من در میان امت مانند کشتی حضرت نوح در امت اوست هرکس به اهل بیت من پیوندد همچون مسافران کشتی حضرت نوح نجات یابد و هرکس تخلف ورزد در دریای گمراهی غرق شود. (1)

ص: 73

مطابق برخی روایات روز عقد حضرت صدیقه طاهره و امیرالمومنین (علیه السلام) در اول ذی الحجه بوده و آغاز زندگی مشترک این دو گوهر هستی روز 19 ذی الحجه بوده است. هرکس به خواستگاری حضرت زهرا (علیها السلام) می رفت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمودند: «أمرها علی الله» امر ازدواج حضرت زهرا به دست خداست. (1) این خبر همه جا منتشر گردید در سال دوم هجری ناگهان مردم متوجه شدند که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) حضرت زهرا (علیها السلام) را به همسری علی (علیه السلام) در آورده است؛ پرسیدند یا رسول الله شما می فرمودید امر ازدواج او به دست خداست؟! پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند آری، وحی آمد که «زوج النور بالنور» (نور را به زوجیت نور در آور) یعنی امر شدم تا، زهرا (علیها السلام) را به همسری علی (علیه السلام) در آورم. (2)

ص: 74

1- بحار الانوار: ج 43، ص 145.

2- همان: ص 123.

ميلاد امام موسى بن جعفر (عليه السلام)

عده زيادي از مورخين و محدثين ولادت با سعادت امام موسى بن جعفر (عليه السلام) را در دهه آخر ذى الحجه ميدانند نه هفتم صفر و سال هاست در هفتم صفر (كه برخى آن را ميلاد مى گيرند) حوزه هاى علميه مجلس سوگوارى براى امام حسن مجتبى (عليه السلام) برگزار مى كنند و آن روز را روز شهادت ميدانند حتى حرم مطهر امام موسى بن جعفر (عليه السلام) به همين عنوان سياه پوش مى شود. علاوه ماه صفر ماه سوگوارى هاى پى در پى اهل بيت (عليهم السلام) و ايام اسارت اهل و عيال امام حسين (عليه السلام) است و فرصت مناسبى براى شادى نيست تا ما بعنوان ولادت آن حضرت در هفتم صفر مراسمى برپا كنيم.

ابوبصير مى گويد: با امام صادق (عليه السلام) از سفر حج بر ميگشتيم، در بين راه در منزلى به نام «ابواء» امام صادق (عليه السلام) خبر ولادت فرزندان امام موسى بن جعفر (عليه السلام) را اعلان کرده و اظهار خوشحالى زيادى نمودند.

روى اين حساب در سال هاى اخير صدا و سيما،

ص: 75

تقویم ها، و مؤسسات فرهنگی کشور هماهنگ شده و ولادت آن حضرت را بیستم ماه ذی الحجه ثبت کرده اند. انشاء الله ما هم با برپایی مجالس جشن و سرور در شب ولادت آن حضرت از هدایای مادی و معنوی آن بزرگوار بهره مند شویم و با مهرورزی و ارادت به ایشان مشمول دعاهاى خیر آن حضرت باشیم؛ وهفتم صفر را مطابق عده ای از روایات و قول جمعی از مورخین سالروز شهادت امام حسن مجتبی (علیه السلام) بدانیم و انجام وظیفه کنیم.

با سرمایه محبت می توان این قطره ها را به دریای بیکران آن عباد صالح خدا ملحق کرد. «قطره چون واصل به دریا می شود، دریا شود.»

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از همه زمینه های مساعد برای معرفی حضرت علی (علیه السلام) استفاده می کردند تا حجت برای همگان تمام باشد. در گزارش حدیث بساط وارد شده است که پس از برگشت امیر المومنین (علیه السلام) و بعضی اصحاب از سفر آسمانی به سوی اصحاب کهف آیه اولوالامر نازل شد و این اتفاق در روز 21 ذی الحجه الحرام بوده است خداوند در این آیه می فرماید:

يا ايها الذين آمنوا أطيعوا الله وأطيعوا الرسول وأولى الأمر منكم فإن تنازعتم فى شىء فردوه إلى الله والرسول إن كنتم تؤمنون بالله و اليوم الآخر ذلك خير وأحسن تأويلاً (1)

ای اهل ایمان! از خدا اطاعت کنید و نیز از پیامبر و صاحبان امر خودتان که امامان از اهل بیت اند و مانند پیامبر دارای مقام عصمت می باشند اطاعت کنید. و اگر درباره چیزی نزاع داشتید، اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید آن

ص: 77

را برای فیصله یافتنش به خدا و پیامبر ارجاع دهید، این [ارجاع دادن برای شما بهتر و از نظر عاقبت نیکوتر است

نکات آیه اولوالامر:

در این آیه خداوند اطاعت پیامبر و اولوالامر را در ردیف اطاعت خودش قرار داده است و اطاعت اولوالامر را هم سنگ با اطاعت از خدا و رسول خدا قرار داده است و چون این اطاعت مطلق است یعنی همه امت موظفند بی چون و چرا از اولوالامر اطاعت کنند. پس باید اولوالامر مانند رسول خدا معصوم باشد در نتیجه اولوالامر فقط شامل دوازده امام از اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) اجمعین می شود. که عصمت، علم، طهارت و کمالات عالیه ایشان نزد همگان ثابت است.

در ادامه آیه اولوالامر می فرماید: در صورتی که بین شما اختلافی ایجاد شد اگر ایمان به خدا و روز قیامت دارید آن را به خدا و رسول خدا ارجاع دهید! مهمترین مسئله اختلافی بحث خلافت و امامت پس از پیامبر است و در این مسئله باید حتما به خدا و رسولش مراجعه شود و اگر مراجعه شود جز حقانیت اهل بیت (علیهم السلام) چیز دیگری به دست نخواهد آمد.

از امام صادق (علیه السلام) سوال شد مراد از اولوالامر چه کسانی هستند؟ آیا هر صاحب علم و مقامی را شامل می شود؟ امام

صاااق (علیه السلام) فرمودند خیر بلکه مخصوص ما اهل بیت است. (1)

و همچنین مصادیق اولوالا-مر را امام رضا (علیه السلام) مشخص فرموده اند، از امیرالمومنین سپس امام حسن و امام حسین (علیهم السلام) تا امام زمان حضرت مهدی (عج) نام برده است. (2)

ص: 79

1- تفسیر فرات کوفی: ص 601.

2- کافی: ج 2، ص 21.

واقعہ ہرشی و توطئه ترور پیامبر (صلی اللہ علیہ و آلہ)

پیامبر اکرم (صلی اللہ علیہ و آلہ) سه روز پس از غدیر، یعنی شب بیست و دوم ذی الحجہ به سمت مدینہ حرکت کردند. منافقین کہ آمدن پیامبر اکرم (صلی اللہ علیہ و آلہ)، را به مدینہ برای خود خطرناک میدانستند و می ترسیدند کہ مبادا آن حضرت پیام غدیر را در مدینہ بازگو کند و راه را بر آنان ببندد، تصمیم گرفتند پیامبر خدا (صلی اللہ علیہ و آلہ) را قبل از رسیدن به مدینہ به قتل برسانند تا به خیال خود امامت و خلافت را از مسیر خود منحرف سازند.

به همین علت در کوه های «ہرشی»، بین راه مکہ و مدینہ پنهان شدہ و در مسیری کہ باید شتر پیامبر (صلی اللہ علیہ و آلہ) از آنجا عبور می کرد و دارای پرتگاهی بود قرار گرفتند تا در فرصت مناسب نقشہ شوم خود را با رم دادن مرکب پیامبر (صلی اللہ علیہ و آلہ) و یا حملہ به آن حضرت پیادہ کنند.

جبرئیل (علیہ السلام) نازل شد و به پیامبر (صلی اللہ علیہ و آلہ) عرض کرد: چہارده نفر در گردنہ ہرشی کمین کردہ اند تا شتر شما را رم بدہند.

پیامبر اکرم (صلی اللہ علیہ و آلہ) عدہ ای از نزدیکان را خبر کردہ و تدابیر امنیتی را اعمال نمودند.

یکی از یاران مهار شتر حضرت را در دست گرفته و به پیش می رفت. هنگامی که به گردنه های کوه هرشی رسیدند، منافقین سعی کردند با پرتاب سنگ ها و ابزارهای خود شتر پیامبر (صلی الله علیه و آله) را رم بدهند که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نهیب زدند و فرمودند: آرام باش بر تو چیزی نیست.

از این رو مرکب آرام گرفت و به راه خود ادامه داد.

آنگاه عمار و حذیفه شمشیرهای خود را کشیده، به دنبال منافقین رفتند و آنان با مشاهده این شرائط پا به فرار گذاشتند اما در آسمان رعد و برقی زده شد و چهره آنها معلوم گشت و توسط همراهان حضرت شناسایی شدند و حضرت نیز همه آنها را دیدند و شناختند. (1)

وقتی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) وارد مدینه شد و به نماز ایستاد منافقین آمدند و در صف های نماز جای گرفتند حضرت پس از نماز رو به نمازگزاران نموده، فرمودند: به خدا قسم شما را می شناسم و می توانم از بین جمعیت شما را بیرون کشیده گردن بزنم! اما میترسم آیندگان بر من عیب بگیرند که پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) وقتی کارش سرو سامان پیدا کرد اطرافیان خود را گردن زد!! در نتیجه منافقین رسوا و توطئه آنها خنثی گردید.

از آن پس اصحاب حذیفه را منافق شناس می دانستند، اما پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) حذیفه را از افشای منافقین و بردن نام آنان منع کرده بودند!

ص: 82

روز 24 ذی الحجه قبل از سال هفتم هجرت، عبدالله بن سلام با تعدادی از اقوامش که همگی قبلاً یهودی بودند و به تازگی مسلمان شده بودند، خدمت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) رسیدند. عبدالله به پیامبر (صلی الله علیه و آله) گفت: ای پیامبر، حضرت موسی (علیه السلام) وقتی می خواست از دنیا برود، یوشع بن نون را وصیت خود قرار داد. شما نیز وصی و جانشین و امام بعد از خودتان را برای ما معرفی فرمایید.

در این هنگام جبرئیل (علیه السلام) نازل شد و این آیه را خدمت رسول خدا عرضه داشت:

إنما ولی الله ورسوله والذین آمنوا الذین یقیمون الصلاه ویؤتون الزکاه وهم راکعون؛ صاحب اختیار و سرپرست شما (مؤمنین) فقط خدا و رسول خدا و آن مؤمنانی هستند که نماز را به پا می دارند و در حال رکوع انفاق می کنند! [\(1\)](#)

پس از دریافت آیه پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: همه به پا خیزید.

ص: 83

تا به سمت مسجد حرکت کنیم. وقتی به مسجد رسیدند، دیدند فقیری از مسجد خارج می شود. پیامبر (صلی الله علیه و آله) پرسیدند: آیا در مسجد کسی به تو چیزی داد؟ فقیر گفت: بلی، این انگشتر را یکی از مؤمنین به من داد!

حضرت سؤال کردند: چه کسی آن را به تو داد؟ عرض کرد: آن مردی که در حال نماز خواندن است. حضرت سؤال کردند: در چه حالتی بود که انگشتر را به تو داد؟ او جواب داد: در حالت رکوع بود. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) تکبیر گفتند و با تکبیر ایشان اهل مسجد تکبیر گفتند. بعد فرمودند:

«علی بن ابی طالب ولیکم بعدی» «علی بن ابی طالب پس از من سرپرست و صاحب اختیار شماست (1)».

نکات:

1- بر طبق این آیه است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: علی منی وأنا من علی وهو ولیکم بعدی یعنی علی از من است و من از علی او بعد از من صاحب اختیار شماست. (2)

2- در این آیه خداوند با کلمه «إنما» ولایت و سرپرستی خلق را در خودشو رسولش و امیرالمؤمنین (علیه السلام) منحصر کرده است. زیرا نشانه هایی که در آیه شریفه آمده تنها با علی (علیه السلام) سازگار است.

3- ولایت خدا و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و امیر مؤمنان (علیه السلام) در این آیه در یک ردیف قرار گرفته است. یعنی ولایت حضرت

ص: 84

1- وسائل الشیعه، ج 9، ص 479.

2- مسند احمد حنبل: ج 5، ص 171.

علی (علیه السلام) همان ولایت خدا و ولایت رسول خداست.

4- این آیه نیز خود دلیلی بر عصمت امیر مؤمنان (علیه السلام) است؛ زیرا ولایت مطلقه و سرپرستی همه امت را برای ایشان اثبات می کند؛ و تنها از کسی که معصوم است می توان به طور کامل مانند پیروی کردن از خدای متعال پیروی کرد.

کلمه «انما» می رساند که انتخاب و انتصاب سرپرست امت فقط از طرف خداست و بدون امر خدا هیچ کس بر دیگری ولایتی ندارد. چرا که می فرماید: این است و جزاین نیست که سرپرست شما مؤمنین فقط خدا و رسول خدا و آن مؤمنانی هستند که در حال رکوع زکات داده اند و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مصداق آن را معرفی فرمودند که علی (علیه السلام) است!

شیعه و سنی شأن نزول این آیه را در مورد امیرالمؤمنین (علیه السلام) ذکر نموده اند.⁽¹⁾ بنابراین، این آیه شریفه نیز دلیل دیگری بر افضلیت، عصمت و ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) نسبت به دیگران است.

ص: 85

1- تفسیر روح المعانی: ج 6، ص 168.

نازل شدن آیه مباحله

یکی از اعیاد مهم مسلمانان عید بزرگ مباحله است. در این عید بزرگ، خدای متعال مهم ترین آیه ای که در فضیلت اهل بیت (علیهم السلام) است را نازل فرمود که به آیه مباحله معروف است.

جریان مباحله این گونه بود که در سال نهم هجری، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به امر خداوند، مردم نجران را به اسلام دعوت کردند و آنان را مخیر نمودند که یا مسلمان شوند، یا مالیات بدهند.

کشیشان و بزرگان مسیحی نجران با یکدیگر مشورت کردند و هشتاد و هشت نفر از نخبگان خود را برای تحقیق به مدینه فرستادند. آنان می گفتند: عیسی پسر خداست؛ چون پدر ندارد.

خداوند وحی فرستاد که حضرت آدم (علیه السلام) نه پدر داشت و نه مادر؛ (پس چرا او را فرزند خدا نمی دانید؟! بحث های زیادی بین آنها واقع شد و نجرانیان در همه این مباحث شکست خوردند. در آخر پیشنهاد دادند که بیایید مباحله

کنیم. یعنی شما به ما و ما به شما نفرین کنیم تا هرکس باطل است، به عذاب الهی گرفتار و رسوا شود!

در این هنگام آیه مباحله نازل شد و این پیشنهاد پذیرفته شد و یک روز برای مباحله معین گردید. قرآن در این باره می فرماید:

فمن حاجک فيه من بعد ما جاءک من العلم فقل تعالوا ندع أبناءنا و أبناءکم و نساءنا و نساءکم و أنفسنا و أنفسکم ثم تبتهل فنجعل لعنت الله علی الکاذبین؛ (1) پس هرکس باتودرباره خدا و دین خدا بحث کند، بعد از آنکه از طرف خدا برای تو علم حاصل شده، به آنها بگو: بیایید ما فرزندانمان را و شما هم فرزندانتان را، ما زنهایمان و شما هم زن هایتان را، ما خودمان را و شما هم خودتان را دعوت کنید و سپس مباحله کنیم و لعنت خدا را بر دروغ گویان قرار دهیم!

روز مباحله، یعنی بیست و چهارم ذی الحجه، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) با امیرالمؤمنین و حضرت زهرا و امام حسن ر و امام حسین (علیهم السلام) برای مباحله حاضر شدند و نجرانیان

که با جمعیت زیادی آمده بودند متوجه شدند که پیامبر اکرم آن قدر به حقانیت خویش اطمینان دارد که بهترین و نزدیک ترین عزیزان خود را برای مباحله آورده است!!

ص: 88

از طرفی چهره های نورانی آن وجود مقدس و اهل بیتش را که مشاهده کردند، به خود لرزیدند؛ و آثار عذاب الهی را مشاهده کردند و ترسیدند و از مباحله منصرف شدند، عده ای از آنان نیز مسلمان شده و بقیه به دادن جزیه و مالیات راضی شدند و این پیروزی بزرگ مسلمانان بر مسیحیان زبان زد خاص و عام گردید. (1)

در این آیه به اعتراف مفیران شیعه و سنی، خداوند امام حسن و امام حسین (علیهما السلام) را فرزندان پیامبر (صلی الله علیه و آله) معرفی کرده و امیرالمؤمنین (علیه السلام) را نفس نفیس و جان پاک و شریف پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) معرفی فرموده است. و این فضیلت به فرموده امام رضا (علیه السلام) بزرگترین فضیلت قرآنی حضرت علی (علیه السلام) است (2) و در کتاب های اهل سنت هم به عنوان یکی از بزرگترین فضیلت های امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) است. (3)

یعنی تمام فضائل پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به جز سمت نبوت برای حضرت علی (علیه السلام) نیز ثابت است. چنانکه خود آن حضرت مکرر به این مطلب تصریح فرموده اند!..

ص: 89

1- نورالثقلین، ج 1، ص 348.

2- الفصول المختاره شیخ مفید، ج 1، ص 16؛ بحار الانوار، ج 10، ص 340.

3- تفسیر در المنثور: ج 2، ص 68.

ماجرای حدیث کساء به طور متفاوت و در چندین مکان تکرار شده است. یک مورد آن بعد از جریان مباحله، یعنی همان سال نهم هجری، اواخر ماه ذی الحجه است که پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) در زیر جامه ای قرار گرفتند و آیه تطهیر نازل شد.

مرتبه دیگر در خانه حضرت زهرا (علیها السلام) تکرار شد که حضرت زهرا (علیها السلام) می فرمایند: روزی پدرم بر من وارد شده و فرمودند: احساس ضعف میکنم. جامه ای برایم بیاور.» آوردم و ایشان خود را پوشاند، در حالی که صورتشان می درخشید.

اندکی که گذشت فرزندانم حسن (علیه السلام) آمد و سؤال کرد: بوی خوشی به مشامم می رسد. گفتم: بله، بوی جد توست. او رفت و به پیامبر (صلی الله علیه و آله) سلام کرد و کنار ایشان زیر کساء قرار گرفت. سپس فرزندانم حسین (علیه السلام) آمد و به همان ترتیب او نیز کنار جد خود قرار گرفت.

سپس امیرالمؤمنین (علیه السلام) آمدند و ایشان نیز به زیر کساء رفت. من نیز اجازه گرفته و کنار آنها زیر کساء نشستم.

آنگاه پیامبر دو طرف کساء را گرفته و به سمت آسمان اشاره کرده و فرمودند: «خدایا، اینها اهل بیت من هستند،

گوشت و خون آنها گوشت و خون من است و...)»

خداوند فرمود: ای ملائکه، من هستی را نیافریدم، مگر به خاطر محبت این پنج نفر. جبرئیل پرسید: آنها چه کسانی هستند؟ خداوند فرمود: «هم فاطمه و أبوها و بعلها و بنوها؛ فاطمه است و پدر فاطمه، فاطمه است و شوهر فاطمه، فاطمه است و پسران فاطمه».

جبرئیل از خدا و رسول خدا اجازه گرفت و با افتخار وارد کساء شد و گفت: خداوند می فرماید:

إنما يريد الله ليذهب عنكم الرجس أهل البيت و يطهركم تطهيرا؛ (1) خدا ارادهٔ قطعی فرموده که شما اهل بیت از هرگونه آلودگی و نقصی به طور کامل پاک و مطهر باشید.

و فرمودند: هرکس این داستان را در محفلی بیان کند، خداوند رحمت و غفران خود را نازل می کند. و اگر اندوهگینی در آنجا باشد، اندوه او را برطرف می کند و

حاجات او را برآورده می سازد.

سندهای این حدیث، سندهای معتبری است که در جای خود به آن پرداخته شده است و علمای شیعه و سنی بر آنها اعتماد کرده و پیوسته این حدیث را به گونه های مختلف نقل کرده اند و یاد آوری این حدیث را وسیله نزول رحمت الهی می دانند.

مرحوم آیت الله بهالدینی و مرحوم آیت الله بهجت پیوسته به قرائت این حدیث سفارش می فرمودند.

ص: 92

1- سوره احزاب: آیه 33.

نازل شدن آیه تطهیر

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مکرر و به مناسبت های مختلف آیه تطهیر را برای مردم قرائت کرده اند.

مفرین، نزول این آیه را در بیست و چهارم ذی الحجّه دانسته اند.

این آیه سند بسیار مهمی در بیان عصمت و عظمت اهل بیت (علیهم السلام) است.

خداوند در بخشی از آیه 33 سوره احزاب می فرماید:

إنما یرید الله لیذهب عنکم الرجس أهل البیت و یطهرکم تطهیرا؛ خداوند اراده قطعی فرموده که شما اهل بیت از هرگونه آلودگی و نقصی به طور کامل پاک و مطهر باشید.

یعنی شما اهل بیت به اراده و خواست قطعی خدا در عالی ترین درجه کمال و طهارت قرار داده شده اید.

نکات آیه:

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند:

یا علی هذه الآیه نزلت فیک و فی سبطی والام-ه من ولدک. (1) ای علی، این آیه در باره تو و دونوه من حسن و حسین و پیشوایان از فرزندان تو نازل شده است.

ص: 93

لفظ «یرید» و «لیذهب» و «طهرکم» همه صیغه مضارعاند و دلالت بر استمرار و دوام این اراده و این کمال و این طهارت از جانب خداوند دارند. کلمه «یطهرکم» بر طهارتی مطلق دلالت می کند که از حد فکریهای ما بیرون است. یعنی نهائی ترین درجه پاکی و طهارت!

این آیه دلالت کاملی برافضلیت اهل بیت (علیهم السلام) نسبت به دیگران دارد. عصمتی که از این آیه اثبات می شود، فوق عصمت دیگر انبیاء و اولیاست؛ زیرا معنایش طهارت کامل از هرگونه آلودگی و نقصی است. یعنی اهل بیت (علیهم السلام) در عالی ترین حد کمال و طهارت و عصمت قرار داده شده اند! و مظهر عصمت و عظمت حضرت حق می باشند!

خداوند این کرامت را با علم و حکمت بی انتهایش فقط به چهارده معصوم (علیهم السلام) عنایت کرده است و در این زمینه هیچ کس با آنها شریک نیست؛ نه ملک مقرب و نه نبی مرسل و نه بنده مؤمنی.

و برای آنکه این آیه شریفه را کسی به نفع دیگران تفسیر و مصادره نکند، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، دست کم شش یاه ماه هر روز صبح قبل از نماز صبح مقابل در خانه حضرت علی (علیه السلام) و حضرت زهرا (علیها السلام) می ایستاد و دستانش را به دو طرف در خانه قرار می داد و آیه تطهیر را قرائت می کرد و می فرمود: «الصلاه رحمکم الله»⁽¹⁾ (یعنی آماده برپایی نماز شویدای خاندان عصمت و طهارت!) تا همه بدانند این آیه شریفه در حق اهل این خانه نازل شده است.

ص: 94

نازل شدن سوره «هل أتى»

در سال ششم هجری، امام حسن و امام حسین (علیهما السلام) بیمار می‌شوند. پیامبر (صلی الله علیه و آله) با جمعی از اصحاب از امام حسن و امام حسین (علیهما السلام) عیادت میکنند و به امیرالمؤمنین (علیه السلام) می‌فرمایند: اگر برای فرزندان نذری کنی، خداوند آنها را شفا خواهد داد.

امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: سه روز برای شفای آنها روزه خواهم گرفت. حضرت زهرا (علیها السلام) نیز همان نذر را نیت کردند. امام حسن و امام حسین (علیهما السلام) و فضه خادمه نیز گفتند: ما هم سه روز، روزه خواهیم گرفت. چیزی نگذشت که خداوند آنان را شفا داد و آنها شروع به روزه گرفتن کردند.

حضرت علی (علیه السلام) از یکی از همسایگان مقداری جو قرض گرفتند و حضرت زهرا (علیها السلام) با دست خود یک سوم آن جوها را رد کردند. و آردها را خمیر کرده و پنج قرص نان پخته و برای افطار در سفره قرار دادند.

هنگام افطار مسکینی در خانه رازد و تقاضای کمک کرد. آنان یکی پس از دیگری نان های خود را به مسکین دادند و

تنها با آب افطار کردند.

روز دوم حضرت زهرا (علیها السلام) یک سوم دیگر از آردها را خمیر کرده و نان پختند. هنگام افطاریتیمی به در خانه ایشان آمد و تقاضای کمک کرد. حضرات نائها را به تیم دادند و خود با آب افطار کردند.

روز سوم نیز همان اتفاقات افتاد و هنگام افطار اسیری آمد و همان تقاضا را کرد و آنان تنها غذای خود یعنی همان نان ها را به او دادند و باز با آب افطار نمودند!

پس از آن سه روز یعنی روز 25 ذی الحجه حضرت علی (علیه السلام) همراه با امام حسن و امام حسین (علیهما السلام) پس از آن سه روز در حالی که آنان از گرسنگی می لرزیدند، خدمت پیامبر (صلی الله علیه و آله) رسیدند (1). پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: برای من سخت است که شما را به این حالت ببینم. آنگاه پیامبر با آنان همراه شده به خانه ایشان رفتند و دیدند حضرت زهرا (علیها السلام) که چشمانش از گرسنگی فرو رفته بود در محراب عبادت ایستاده است!

پیامبر (صلی الله علیه و آله) ایشان را مورد محبت قرار دادند. آنگاه جبرئیل نازل شد و به پیامبر اکرم از طرف خدا با داشتن چنین خاندانی تبریک گفت؛ و آیات سوره «دهر» (که نام دیگر آن سوره «انسان» و نام سومش سوره «هل أتى» است) را تقدیم پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نمود و برایش قرائت کرد و آنگاه ظرفی

ص: 96

پراز غذای بهشتی از آسمان برای ایشان آورده شد و آنها میل کردند! علامه امینی در الغدير اين حديث را به قول 34 نفر از علمای معروف اهل سنت مستند فرموده است!⁽¹⁾

خدای متعال در این سوره از اهل بیت (علیهم السلام) بسیار تجلیل و تعریف نموده و از آنان با عنوان ابرار، یعنی خوبان خدا و عباد الله، یعنی بندگان خالص خدا یاد کرده است و مخالفین ایشان را کافر نامیده و از کار با اخلاص و پرزحمت ایشان بسیار تمجید نموده و همه نعمت های بهشتی و مقامات رفیع آن را به اهل بیت (علیهم السلام) وعده داده است.

همه مفرین شیعه و جمع زیادی از مفرین اهل سنت معترف اند که هجده آیه این سوره مبارکه بلکه بیشتر آیات آن در مدینه و درباره این واقعه و در حق اهل بیت (علیهم السلام) نازل شده است.⁽²⁾

شایسته است در این ایام به شرح و تفسیر این آیات شریفه پرداخته شود انشاء الله.

در این جزوه بنابر اختصار بوده و لازم است برای دریافت معارف عالیله این مباحث به منابع اصلی مراجعه شود.

والسلام علیکم وعلی جمیع عباد الله الصالحین!

قم المقدسه

سید صادق میرشفیعی

ص: 97

1- تفسیر عیاشی: ج 1، ص 172؛ الغدير: ج 3، ص 107 تا 111.

2- به شواهد التنزیل حاکم حسکانی مراجعه شود؛ درالمنثور؛ تفسیر کشاف.

مسابقه بزرگ پیامکی

با جوایز ارزنده:

کارت هده

14 سفر کربلای معلی

.را سفر مشهد مقدس

منبع مسابقه: کتاب «ماه ولایت» نوشته استاد سیدصادق میرشفیعی مهلت ارسال: 25 ذی حجه (روز پایانی ایام غدیریه) مصادف با 15 شهریور 1397 قرعه کشی مسابقه: 27 ذی حجه مصادف با 17 شهریور 1397

موسسه حضرت خدیجه سلام الله علیها

برنامه تلویزیونی سمت خدا

ستاد احیای ایام امامت و ولایت (غدیریه)

WWW.KHADIJE.COM

WWW.SAMTEKHODA.TV3

WWW.30004135.ir

ص: 98

الف- علت بسته نشدن درب خانه امیرالمؤمنین و حضرت زهرا علیا در ماجرای سد الأبواب چه بود؟

(1) امر خدا این بود.

(2) ایشان نفس و جان پیامبر صلی الله علیه و آله بودند.

(3) گزینه 1 و 2 صحیح است.

ب - موضوع پیمان نامه منافقان چه بود و پیامبر (صلی الله علیه و آله) آن را چه نامید؟

(1) غصب خلافت - صحیفه ملعونه

(2) پیمان صلح با مشرکان - صحیفه ملعونه

(3) غصب خلافت - شجره خبیثه

ج- چرا پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) حضرت علی (علیه السلام) را مأمور ابلاغ سوره براءت نمودند؟

(1) به خاطر پیشنهاد اصحاب

(2) این کار جزء رسالت پیامبر ص بود و به امر خدا باید یا خودشان انجام میدادند یا کسی که مانند ایشان باشد

(3) گزینه 1 و 2 صحیح است

ص: 99

د- طبق کدام آیه شریفه پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) فدک را به حضرت زهرا (علیها السلام) بخشیدند؟

(1) «قل لا أسئلكم علیه اجرا الا الموده فی القری» (شوری 23)

(2) «وأت ذی القربی حقه» (اسراء 26)

(3) آیه ولایت (55 مائده)

ه- روز 15 ذی الحججه ولادت کدام امام است؟ دو اثر گرانهای ایشان چیست؟

(1) امام هادی (علیه السلام) زیارت جامعه کبیره و زیارت غدیریه

(2) امام کاظم (علیه السلام) زیارت جامعه کبیره و زیارت امین الله

(3) امام باقر (علیه السلام) زیارت عاشورا و زیارت غدیریه

و- حضرت زهرا (علیها السلام) در پاسخ به این سؤال چه فرمودند؟ (آیا پدرتان درباره ولایت علی (علیه السلام) چیزی فرمودند؟)

(1) فرمودند: چه زود کینه و نفاق خود را آشکار کردید

(2) فرمودند: شگفتا آیا فراموش کردید غدیر خم را؟

(3) گزینه 1 و 2 صحیح است

ز- دعای حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) در 17 ذی الحججه در حق امیرالمؤمنین (علیه السلام) چه بود؟ و کدام آیه نازل شد؟

(1) پروردگارا یاری کن علی را - آیه محبت

(2) پروردگارا محبت علی (علیه السلام) را در دل مؤمنان و هیبت او را در دل منافقان قرارده - آیه محبت

(3) پروردگارا علی و شیعیانش را رستگار کن - آیه تطهیر

ح- چرا خداوند به تمام پیامبران دستور داده روز 18 ذی الحجه را عید بگیرند؟

(1) چون این روز بزرگ ترین عید خداوند است (عبد الله الأكبر)

(2) چون در این روز تمام پیامبران الهی مأمور ابلاغ و معرفی وصی و جانشین خود شدند

(3) گزینه 1 و 2 صحیح است

ط- چرا مصداق «أولی الأمر» در آیه شریفه ، فقط اهل بیت پیام هستند؟

(1) چون واژه اولی الأمر هم ردیف خدا و رسول آمده است؛ و تنها شامل معصومین (علیهم السلام) می شود.

(2) چون اطاعت خدا و رسولش و اولی الامر به یک میزان واجب شده؛ و کسی جز 12 امام شایستگی چنین جایگاهی ندارد.

(3) گزینه 1 و 2 صحیح است.

ی- آیه ولایت در شأن چه کسی نازل شد؟ و در چه روزی؟

(1) اهل بیت (علیهم السلام) 24 ذی الحجه

(2) امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) 24 ذی الحجه

(3) امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) 18 ذی الحجه

ک- به فرموده امام رضا (علیه السلام) بزرگ ترین فضیلت قرآنی امیرالمؤمنین (علیه السلام) چیست؟

(1) آیه ولایت

(2) آیه مباحله

(3) آیه تطهیر

ص: 101

ل- پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) چگونه مصداق آیه تطهیر را تعیین کردند؟

(1) آن حضرت بین 6 تا 9 ماه قبل از هر نماز بر درب خانه امیرالمؤمنین (علیه السلام) می ایستادند و خطاب به اهل خانه آیه تطهیر را می خواندند.

(2) کسای خویش را بر حضرت علی، حضرت زهرا و امام حسن و امام حسین (علیهم السلام) انداختند و فرمودند: خدایا اهل بیت عال من اینها هستند.

(3) گزینه 1 و 2 صحیح است.

نحوه شرکت در مسابقه: عدد 12 رقمی به دست آمده را بدون هیچ علامت و نشانه ای، به سامانه 30004135 ارسال فرمایید. مهلت ارسال: تا تاریخ 25 ذی حجه (روز پایانی ایام غدیریه) مصادف با 15 شهریور 1392 قرعه کشی مسابقه: 27 ذی حجه مصادف با 17 شهریور 1392

عدد 12 رقمی به دست آمده را به سامانه 30004135 ارسال فرمایید. (از چپ به راست)

ص: 102

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

